

VISOKOGORSTVO
GROSSGLOCKNER
DOLOMITI
PROKLETIJE
MONT BLANC
ITALIJANSKI ALPI

PLANINARENJE
LOVČEN, ORJEN
ŠAR PLANINA

BICIKLIZAM
HILANDAR

AVANTURA
NISSAN
4 ELEMENTS

EKSPEDICIJA 2011.

KAPADOKIJA

VELIKA TURA PSD „JASTREBAC”

POTRAŽITE NA:
WWW.MOJAPLANETA.NET

**Veliki adresar
planinarskih domova
iz celog regiona
na jednom mestu**

**Putovanja,
planinarenja, najave
akcija, kupi-prodaj,
izveštaji sa akcija...**

Vratili se sa odmora!

U novom broju, nakon letnje pauze, dominiraju viskogorske priče, što je za očekivati, jer su kraj leta i početak jeseni najbolje vreme za visoke planine. Novina na našem sajtu (www.mojaplaneta.net), kao što smo najavili u prošlom broju, jeste velika baza planinarskih domova našeg regiona na jednom mestu. Trudili smo se da maksimalno ažuriramo podatke i zaobiđemo druge slične baze na internetu. Možete nam slati dopune i sugestije, ako mislite da smo nešto propustili na magazin@mojaplaneta.net. Druga novina na sajtu – **forum**, takođe je završen i trenutno je u test fazi. Forum će biti dostupan za desetak dana, o čemu ćete biti obavešteni.

U toku leta, na sajtu su se još provrtele priče „**Beljanica - tabor planinara**“, **Branislava Makljenovića** i planinarsko - avanturističko putovanje Srednjom Evropom, **Milanke Arsić iz PK „Balkan“** na linkovima „planinarenje“ i „avantura“. Na našem novom linku „**video**“,

možete pogledati ceo film „**Serbian 7 summits by bike**“, ko ga je propustio na projekciji u bioskopima i trailer sa aktuelne priče iz ovog broja outdoor maratona „**Nissan 4 elements**“.

Svako dobro!

urednik JOVAN JARIĆ

Fotografija naslovne strane: **Durmitor (Bobotov kuk)**, photo Jovan Jarić

MOJA PLANETA 12 • Septembar 2011.

Besplatni outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje

Osnivač i izdavač:

Studio za dizajn „Smart Art“

Adresa redakcije:

Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad

smartart

Glavni i odgovorni urednik:

Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)

Art direktor:

Ivana Ubiparip

Prelom:

Studio za dizajn „Smart Art“

Fotografije:

Dreamstime, SXC, Studio za dizajn „Smart Art“

Advertajzing:

062/22-37-47

Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem elektronske pošte. Stari brojevi se mogu downloadovati iz arhive sa Internet adrese:

www.mojaplaneta.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

796.5

MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatni outdoor magazin za aktivan život / glavni urednik Jovan Jarić. -

Online izd. - Elektronski časopis. - 2010, br. 1 -

Mesečno. - Dostupno na <http://www.mojaplaneta.net>

ISSN 2217-3307

COBISS.SR-ID 255946503

Magazin upisan u Registar javnih glasila Srbije pod registarskim brojem: DE: 000002

Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su Studija „Smart Art“ i autora. Kopiranje, dalja distribucija teksta (delimično ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art“ i autora. Tekstovi i fotografije se objavljuju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za štamparske i nenamerne greške. Redakcija nije obavezna da vraća i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

Obavezno nas posetite i na našoj Internet stranici:

www.mojaplaneta.net

jer se sadržinski razlikuje od PDF izdanja koje je pred vama.

Ukoliko ste ovaj magazin dobili sa e-mail adrese:

magazin@mojaplaneta.net

već ste na mailing listi i slobodno možete da prosledite magazin prijateljima. Podsetite ih da odu na naša Internet stranicu i prijave se na mailing listu kako bi redovno nastavili da dobijaju naredne brojeve našeg e-magazina.

Tri planine i tajne Kapadokije

Velika tura PSD „Jastrepca“ odvela nas je u Kapadokiju i na tri turske planine - Erdžijas, Ala Daglar i Hasan Dag...

Posle dugih priprema 8. jula, 35 članova PSD „Jastrepca“, tri planinara iz Rume i jedan iz Podgorice krenulo je iz Kruševca ka Turskoj. Dok smo prolazili bugarsku granicu i spremali se za noćno spavanje u autobusu, nismo ni slutili kakva nas sve čuda očekuju u naredne dve nedelje, a još manje da će to biti jedan od najzbudljivijih planinarskih doživljaja čak i za najiskusnije planinare među nama.

U jutarnjim časovima stigli smo do našeg prvog cilja, u grad raskošnih boja, neodoljivih mirisa, slatkih ukusa, mističnih ulica koje vam govore njegovu priču - u Istanbul. Nakon kraćeg odmora u hotelu i obilaska obližnjih poslastičarnica prepunih najraznovrsnijih baklavica, krenuli smo na krstarenje Bosforom. Kormorani svuda oko nas, blag vetar, miris mora i pogled na džamije, turske domove, letnjikovce i zastave obeležili su ovo krstarenje. Sa Zlatnog roga, gde je pristao naš brod, gradskim prevozom otišli smo do glavnog trga - Taksima. Gužva, graja, protesti, lica koja se nižu, a ne stižete ni da ih zapazite, boje koje se razlivaju u reci ljudi, veseli konobari koji vas neumorno pozivaju da posetite baš njihov kafić. Neki su u tome uspeli, pa smo u kasne sate prelazeći pešice most na Zlatnom rogu uživali u spektakularno osvetljenom Stambolu i tražili među minaretima azimut ka našem hotelu.

Narednog jutra, u devet sati krenuli smo sa lokalnim vodičem u obilazak Istanbula. Posetili smo Hipodrom, Plavu džamiju, Aja Sofiju i Topkapi palatu. Utisci su toliko raznovrsni, a atmosfere različite u svakoj od ovih riznica prošlosti. Boja Plave džamije i njene arabeske, mozaici u Aja Sofiji i raskoš Topkapi palate vas ostavljaju začuđenim

Grebenom Erdžijas

i zadivljenim. Još gladni Istanbula, u večernjim časovima krenuli smo ka Kapadokiji, napuštajući Evropu i hrleći ka izazovima koji su nas čekali u Maloj Aziji.

ERDŽIJAS

Prvo odredište u Kapadokiji je bio gradić Goreme, gde se nalazio naš kamp. Tu smo ostavili deo naše grupe koja nije želela da krene na prvi uspon, planinu Erdžijas. Ostali, nas 30 krenulo je ka gradu Kajseriju (antičkoj Cezareji), koji se nalazi ispod ove vulkanske planine, kako bismo se snabdeli za predstojeći uspon. Kada smo na putu ka Kajseriju ugledali, Erdžijas i njegovih 3.916 mnv, osećaj strepnje i strahopoštovanja nam se izlio po licima. Dobar planinski put nas je iz Kajserija doveo do skijališta na 2.100 mnv, odakle smo pešice, a neki i ski liftom stigli do visinskog kampa na 2.700 mnv. Tu smo postavili šatore, pa nakon kraćeg obilaska okoline i tople supice otišli na spavanje. Hladna noć je budila uzbuđenje, osećaj neizvesnosti i

Na vrhu Erdžijasa

radosti zbog upoznavanja jednog novog sveta sa kakvim se do sada nismo susreli.

Na uspon smo krenuli oko pet sati, hvatajući jutarnju svežinu i očekujući pustinjsku vrućinu. Do vrha Erdžijasa se sa ove strane može na dva načina. Kraćim, gotovo pravolinijskim putem kroz Šejtanov prolaz, za šta je potrebna kompletna visokogorska oprema, ili grebenom, što je, zbog nedostatka opreme, bio naš izbor. Grebenska staza nije zahtevna, ali je uspon konstantan i na 3.500

mnv disanje je pomalo otežano. Pravi problemi ipak nastaju kad se stigne do Horguš Kaje. Ovaj bedem od stena širine 300 m i visine 80 m, na oko 3.730 metara, preseca grebensku stazu i pretvara je u tehnički vrlo zahtevnu. Zato je od nas 30, 12 planinara ovde završilo uspon. Uporniji i spremniji su nastavili do vrha u dva pravca. Jedan pravac je vodio sa desne strane bedema preko strmog snežnika, gde je svaki korak praćen pobadanjem cepina, a drugi sa leve, preko sipara koji je nestajao pod nogama planinara. Obe staze su bile jezive na svoj način, pa iako je 18 planinara izašlo na vrh, prava sreća je nastala kada smo se par sati kasnije svi okupili u dolini i krenuli ka kampu u Goremi. Međutim, dva planinara su te večeri ostali ispod Erdžijasa. Grada i Šole su izbegavajući plutajuće sipare sa vrha krenuli u obilazak kratera sa spoljne strane, pa ih je noć uhvatila na pašnjacima zapadne strane planine. Ovde ih je u svoj skromni katun primio čoban Orhan Šukur i pokazao im pravo značenje reči gostoljublje.

KAPADOKIJA

Naredna tri dana proveli smo u srcu Kapadokije, utočištu prvih hrišćana, mestu odakle su potekli najveći oci hrišćanske crkve i svetitelji, oblasti neverovatne lepote, raznobojnih dolina kojima dominiraju vilinski dimnjaci, te visoke stenovite formacije koje su i simbol Kapadokije. I dimnjaci stvarno čine da se osećate kao u bajci, jer kada doživite izlazak sunca i nebo prepuno šarenih balona, kao i zalazak u jednoj od mnogobrojnih dolina gubite svaki kontakt sa realnošću i plovite sve-

tom mašte na ovom talasastom izvoru inspiracije. Šetnja kroz jednu od dolina otvorila nam je novi svet lepote, omogućila doživljaj boravka u zemlji čuda, upoznala nas sa hrišćanskim stanovima u steni i njihovim mestima molitve. Posetili smo Open Air museum Goreme, manastirski kompleks sa hrišćanskim crkvama iz perioda od desetog do dvanaestog veka, sačuvanim freskopisom, koji odiše prvobitnom svežinom boja i autentičnošću likova svetitelja.

Vidikovac Kapadokije je grad Učisar, koji smo obišli i popeli se na petospratni dvorac odakle se pruža pogled na celu oblast i planinu Erdžijas. Uživali smo u radovima spretnih grnčara u Avanosu, mesečevim vilinskim dimnjacima i onim u obliku životinja u Derventu, degustaciji ukusnih kapadokijskih vina...

Demirkazik

Iako nevoljno i nezasićeni lepotom i atmosferom ovog mesta, morali smo krenuti dalje, ka lancu Ala Daglar na planini Taurus, u osvajanje njenog najvišeg vrha, Demirkazika. Nakon obilaska podzemnog grada Derinkoju, nastavili smo put ka Demirkaziku. Deo grupe, takozvani turisti, ostali su u kampu kod planinarskog doma u selu Demirkazik, a ostali su se zaputili ka visinskom kampu Sokulpinar. Susret sa Sokulpinarom je izazvao oduševljenje kod svih nas. Uređen kamp, sa mogućnošću da se osvežite uz sokić ili pivo, divna atmosfera i pogled na visoke stene, gorostase, koje vas ostavljaju bez daha. Osetili smo i tursko gostoprimstvo, jer nas je domaćin uslužio sa ukusnom večerom, a to je bio i jedan od najprijetnijih

Na vrhu Erdžijasa

obroka koje smo imali na putovanju.

U tri sata smo ustali i uskoro krenuli na uspon koji se može opisati sa tri reči – sipar, stena i magla. Ove reči su bile najupečatljivije i potpuno opisuju stanje na Demirkaziku. Imali smo vodiča - Hasana, spretnog čikicu od šezdesetak godina, sa kojim smo se neverbalno sporazumevali, ali bez koga bi uspon bio gotovo nemoguć. Staza liči na durmitorske do nekih 3.000 mnv, a onda se ulazi u vrlo strmi i krajnje nestabilan sipar. Nakon što napravite jedan korak uz ogroman napor, počinjete da klizate unazad, što stvara jednu veoma nezgodnu i frustrirajuću situaciju. Nakon ►

Demirkazik vrh

Levo: Demirkazik - strma stena ispod vrha; Demirkayik - Hasanov pas koji s nama izašao na vrh

savladavanja ovog sipara, na oko 3.400 mnv, susrećete se sa drugom ključnom rečju ove planine - stenom. Sada morate upotrebiti svu preostalu snagu, ruke i noge, i žljebovima na pločama nagiba oko 45 stepeni popeti poslednjih 300 metara. Da u našim slatkim planinarskim mukama ne uživamo previše pobrinula se magla, koja nas je poklopila do vrha i nazad, kao i naznake kiše čime se povećavala naša briga o povratku. Međutim, nakon sedam sati, svi smo bili na vrhu, na 3.756 mnv i upisivali svoja imena u knjigu uspona. Zbog lošeg vremena, vetra, magle i hladnoće, nakon fotografisanja, krenuli smo nazad.

Povratak je bio još teži jer nas je Hasan naveo na strmu ploču koja nije imala nikakve žljebove. Zahvaljujući Hasanu, našem iskusnom planinaru Paji i užetu koje smo poneli i ova prepreka je savladana bez ikakvih težih posledica. Oko 18 sati svi planinari su bili u kampu, srećni, razdragani i što je najvažnije - nepovređeni. Uživanje u uspehu, „efes“ pivo i zalazak sunca u predivnom kampu Sokulpinar bili su nam nagrada za naše napore.

KROZ KANJON

Sutra ujutru, nakon buđenja, pakovanja i spuštanja do doma, krenuli smo u kanjon reke Ihlare, pribežište prvih progonjenih hrišćana. Na kamenim zidovima najdubljeg turskog kanjona,

možete uočiti nekadašnje hrišćanske domove, koje su u pojedinim slučajevima i višespratnice i crkve, sa još uvek sačuvanim, potpuno jedinstvenim freskopisom. Likovi, kompozicija i intenzitet boja su različiti od onih bogatih koloritom koje možete sresti u srpskim ili grčkim hramovima iz vizantijskog perioda do skromnih simboličkih crteža iz ikonoklastičnog perioda. Veče u Ihlara dolini je bilo potpuno autentično, sa turskom hranom i muzikom, kao i kapadokijskim vinom. Međutim, odmor je kratko trajao. Noć na sojenici, uz svetlost mesečine i zvuke reke završila se buđenjem radi polaska na novi uspon, na planinu Hasan Dag.

HASAN DAG

Za uspon na Hasan Dag smo iznajmili mini bus i do planinarskog doma na 2.000 mnv stigli u sedam sati. Prvih 600 m uspona bilo je osveženje, jer smo se susreli sa livadom i vegetacijom, majčinom dušicom (čiji miris je preplavio planinu) i kozicama koje su nas posećivale kako bi dobile nešto da pojedju. Međutim, nakon toga usledio je deo staze sa siparom, opet vrlo nestabilnim i često ste mogli da čujete povik: „Kameeeen!“. Divan prizor, posle iscrpljujućeg sipara i stalnog opreza, bio je sa grebena nekadašnjeg kratera, na oko 3.180 mnv. Osvajanjem Hasan Daga (3.253 mnv) naš planinarski zadatak, izazov i užitek je završen. U kampu u

Ihlari ceremonijalno smo skinuli gojzerice i gurnuli ih na dno torbe, pa obuli sandale.

PAMUKALE

Pre noćne vožnje do Pamukala svratili smo u tursko kupatilo gde nam je topla vulkanska voda opustila mišiće i oprala prašinu Hasan Daga. Narednog dana smo kupanje nastavili u belim kadama Pamukala, a zatim i u talasima Egejskog mora kod Kušadasija. Pozdravili smo Artemidu u Efesu i preko Dardanela krenuli ka Kruševcu i Srbiji.

KUĆI!

Za 15 dana smo prešli preko 4.500 km, i zaronili u isto toliko godina civilizacije. Upoznali kulturu ranih hrišćana i modernog islama, otomansku i Ataturkovu Tursku, Hete i Helene... Popeli smo tri planine od preko 3.000 metara - svaku drugačiju i divlju na svoj način. Pravili smo treking ture po dolinama Kapadokije i kanjonom Ihlare. U skromnim katunima su čobani sa nama delili poslednji zalogaj, a u urbanom Kušadasiju su nam upali u sobu i pokrali stvari. U Turskoj su Zapad i Istok pomešani kao nigde na svetu, a jednako pomešani su i naši utisci sa ove fantastične ture. Jedno je ipak potpuno jasno: Kapadokija je dobila mesto u srcima svih nas.

Jovana Pavlović i Branimir Šoškić

Kapadokija

Kapadokija u zoru

Planinarska ekipa

Nissan 4 elements

Rtanj i Bovansko jezero bili su poprište najtežeg nadmetanja u outdoor sportovima!

Konačno, po prvi put u Jugoistočnoj Evropi imamo jednu multi - sportsku disciplinu i „event“ u Srbiji, na fantastičnoj prirodnoj lokaciji - potez planina Rtanj - Bovansko jezero (Sokobanja). Treba posebno naglasiti da ovo nije bila obična trka, već pravi „spartanski“ outdoor maraton, jer je trka trajala blizu 11 sati...

Prvo treba sagledati trku iz ugla organizacije. Jako je teško okupiti toliko različitih sportista na jednom mestu u istom terminu. Tu su brdski trkači, piloti - paraglajderisti, plivači maratonci, kajakaši i mauntinbajkeri. Svi imaju svoje kalendare, planove, trke i raspored treninga. Ovo je priča o dvadeset momaka, dvadeset sjajnih sportista, koji su dali svoj veliki doprinos da se ovakva trka desi. Kako se nama čini, svako je dao svoj maksimum.

Jedna od bitnijih stvari je da je trebalo je pokriti prostor od oko 50 km (trkačka staza i mauntinbajk

Trkači: 5,6 km, 1.280 m visinske razlike, severni greben Rtnja (start kod starog rudnika, cilj - vrh Šiljak 1.565 mnv)

Piloti/paraglajding: 20 km vazdušnom linijom, vrh Rtnja (Šiljak) - Bovansko jezero, 1.300 m visinske razlike, 3 km trčanja sa teretom od 20 kg na leđima (oprema)

Plivači: 5,3 km, Bovansko jezero na 250 m nadmorske visine

Kajakaši: 15 km, Bovansko jezero na 250 m nadmorske visine + trčanje 100 m sa kajakom do primo-predaje mauntinbajkerima

Mauntinbajkeri: 41 km, Bovansko jezero - Šiljak (vrh Rtnja) 1.300 m visinske razlike, samo 7 km asfalta. Prilaz uz serpentine sa južne strane

ruta), biti u pokretu stalno, dok pristižu piloti sa glajderima, srediti jezero, punktove, markacije, bove, vodu, na vrh Rtnja na rukama izneti relej za motorole i agregat, te brending materijale, a snimatelji i fotografi su morali stalno biti u pokretu... Svi su dali 100% svojih kapaciteta, a slike i video materijal dovoljno govori za sebe.

Trka je krenula sa severne strane Rtnja koja je poznata kao teška i strma planinarska staza sa visinskom razlikom od neverovatnih 1.250 mnv. Čast da prvi otvore trku, dobili su brdski trkači, četiri momka koji predstavljaju svako svoj tim: Igor Vuković (prvak Balkana u orijentingu, član Vojne reprezentacije), Dejan Popović (državni prvak na srednjim distancama u orijentingu), Miloš Matić (triatlonac iz TK „Tamiš“, Pančevo) i Sava Sajko (TK „Mihajlo Pupin“, u više navrata državni prvak u triatlonu).

Veći deo ekipe i logistike je ustao oko pet sati ujutro, jer trebalo je pokriti severnu stranu Rtnja fotografima, snimateljima, pripadnicima Gorske službe spasavanja, vodom i logistikom. Većina stvari je obavljena par dana ranije, tako da je sve bilo spremno, samo je trebalo uključiti relej i uspostaviti komunikaciju između svih. S obzirom da su svi bili puni tereta i da je severni greben jako zahtevan, moralo se krenuti rano kako bi trkači startovali po planu - oko devet ujutru. Pored te ekipe, koja se spremala za početak trke na Rtnju, drugi deo logistike se u isto vreme pakovao i kretao ka jezeru kako bi sve bilo spremno za dolazak pilota i aktiviranje „elementa vode“ (plivanje i kajak). Svi su na motorolama pomno iščekivali „pucanj“ i sam start. To se desilo tačno u 9:15, kad smo dobili informaciju da je vetar za glajdere dobar i da je logistika na vrhu Rtnja spremna.

Adrenalin i olakšanje u istom trenutku! Vremenski uslovi su povoljni, a sad kreće pravac jezero, svi su umreženi i pomno pratimo kretanje trkača. Na naše zaprepašćenje, nije prošlo ni 25 minuta, a momak iz GSS-a sa prvog punkta javlja u „etar“ da prva dvojica prolaze! Zar je moguće da idu takvim tempom? ▶

Najbolji planinari, brzim hodom stižu do vrha za dva sata, a naši momci imaju u planu da sve to istrče za oko sat. Piloti, plivači, kajakaši, mauntinbajkeri, osluškuju radio vezu i prate pozicije svojih trkača, prave li prednost ili gube poziciju? Tenzija raste! Uskoro će se „težište“ cele trke prebaciti na Bovansko jezero i svi su tamo. Čeka se izlazak prvih trkača na vrh Rtnja - Šiljak (1.565 mnv).

Prvi stiže Dejan Popović, član tima broj 2, sa neverovatnim vremenom od 1 sat 3 minuta i 50 sekundi. Predaje aktivaciju overom dlana Dušanu Đorđeviću i element vazduha je u igri! Dok Dušan brzo raspakuje glajder i namešta krilo, takmičar prvog tima Igor Vuković dotrčava kao drugoplasirani na vrh Rtnja sa zaostatkom od 56 sekundi što je, priznaćete, na ovakvoj trci jako mala razlika. Odmah se stvara gužva, Vladimir Bačanić raspakuje svoj glajder i odmah iza Dušana poleće ka Bovanu. Pred njima je 20 km vazdušne linije i markacija uz jezero, to je sad njihov jedini cilj. Propozicije trke su takve, da ako „iscure“ pre markacije i jezera, moraju sa opremom trčati do te lokacije, napraviti overu i aktivirati svog plivača. Nije lako, na leđima im je blizu 20 kg, a pre toga su morali istu tu opremu izneti na vrh Rtnja. Dok deo logistike i sudija sa vrha Rtnja gledaju kako Dušan i Vladimir vode bitku sa prirodom i nadmudruju jedan drugog, GSS ekipa javlja da druga dva trkača zaostaju, ali da su blizu sedla, odnosno

izlaza iz šume. Treći stiže Miloš Matić (1:18:24), dok Sajko zaostaje.

Na vrhu Luka Sarić i Miloš Gagić (piloti) željno iščekuju svoje trkače. Ubrzo Miloš dolazi i aktivira svog imenjaka, a Luka ostaje da čeka Sajka. Tog trenutka svi na jezeru osluškuju radio vezu i gledaju u nebo, Dušan i Vladimir se ne oglašavaju, a i ne vide. Svi se pitaju šta se dešava? Procena je da će im, ako sve bude u redu, trebati oko 45 minuta, ali uvek mogu i „iscureti“ jer velika je razdaljina između Šiljka i Bovana. To se upravo desilo i to nepuna dva kilometra od doskoka. Vladimir se prvi javlja da je spakovao glajder u ružu i da trči sa sve opremom. Svi su zadivljeni upornošću i ljubavi ka svom sportu. Dušan mu je za

petama i obojca trče ka odredištu... To je prava bitka za svaki minut! Logistika i snimatelji se postavljaju na svoja mesta, a ostali takmičari sa uzbuđenjem iščekuju da vide šta će se desiti i kako izgledaju piloti na 33 stepeni sa „punom ratnom opremom“. Deo kajakaške ekipe se toliko uživljava u trku, da trči u pravcu pilota kako bi otkrili gde su. Prvi se pojavljuje Vlajko, jedva trči, ta slika se ne može opisati rečima. Ulazi na stadion uz jezero i pravi „overu“ nogom, pa pravac plivački start da aktivira svog plivača i „element vode“. Vlada Savić spreman čeka u neoprenskom odelu, a Vladimir mu predaje „overu“ uz sjajno vreme od 1 sat, 2 minuta i 45 sekundi. Istog trenutka Vlada Savić uleće u

vodu i započinje svoj maraton od 5,3 km između bova, a Vladimir Bačanić pada u blato od umora. Ekipa prileće, daje mu vodu i čestita. Iako su sve oči uprte u Vladimira nema vremena da mu se posveti pažnja, jer sa terena javljaju da se Dušan vidi na horizontu i za par minuta on ulazi u stadion sa opremom. Za razliku od Vladimira on je svoju opremu spakovao, pa je verovatno zbog toga i izgubio malo vremena. Tačno se vidi da su Dušan i Vlajko jedni od najboljih pilota u Srbiji, specijalizovani za „prelete“. Veliki su prijatelji, ali i rivali između kojih je mala razlika. Adrenalin ne miruje! Svi su na svojim pozicijama i iščekuju Dušana, koji trči ka markaciji i svom plivaču Miši Najtenu daje overu dlanom. Dušan, sa samo osam minuta zaostatka dolazi za Vladimirom. Miša je u vodi, kao i Savić, a Luka i Miloš lete ka Bovanu! Dugo se čekalo na javljanje Luke i Miloša, jer oni su ranije „iscureli“, na otprilike tri-četiri kilometra od Bovana i sad po već jakom suncu trče ka jezeru. Za to vreme, Vlada Savić iz Triathlon kluba „Tamiš“ pravi veliku prednost na odnosu na Mišu. Time dokazuje svoju superiornost u vodi i da je spreman za „iron man“ trku, za koju se sprema već duže vreme („iron man“ - jedan čovek u „cugu“ pliva 3,8 km, vozi bicikl 180 km i trči maraton 42 km. Ukupno trajanje trke je između devet i jedanaest sati).

Vreme brzo prolazi, uskoro stižu Miloš i Luka. Jako je mala vremenska razlika između dvojice, i Luka je nadoknađio Sajkovo kašnjenje u trkačkom

delu. Svi su u vodi, ali Vlada privodi kraju poslednji kilometar. Davor Novović (vlasnik Ginisovog rekorda - preplivao 5.000 km Amazona za 46 dana) i Stefan Sajko (Triathlon klub „Mihajlo Pupin“) sad jure Mišu Najtenu, koji je, vidi se, dosta sporiji. Milenko Našagačin, višegodišnji državni prvak u kajaku, vlasnik brojnih medalja na evropskim i svetskim prvenstvima se polako zagreva i ulazi u vodu sa svojim kajakom. Staje na sredinu romb formacije bova za plivače i čeka overu od Vlade Savića koji završava 5,3 km plivanja (1:18:55). Pred njim je 15 km veslanja! Čovek se umori hodajući 15 km, a kamoli veslaajući! Već se vidi da prvi tim ostvaruje značajnu prednost! Miša pliva najsporije, iza njega je Davor Novović, a Stefan Sajko polako počinje

da se približava obojci. Već se tad videlo da će biti dosta brži, da će evidentno smanjiti vremenski zaostatak svog tima... Počinje kuvanje! Padaju prognoze i ostatak kajakaša nestrpljivo, a i nervozno iščekuje rasplet događaja među plivačima. Uskoro Stefan prestiže Davora i Mišu, nadoknađuje veliki gubitak svog tima i vraća ih u igru. Njegov rezultat je 1 sat 32 minuta i 57 sekundi. Aktivira svog kajakaša, Ognjen Grubišić iz Kajakaškog kluba „Zemun“ dobija overu i kreće za Milenom koji je već „izveslao“ više od osam kilometara. No, to Ognjenu ne smeta, jer ima za cilj da održi svoj tim na drugoj poziciji. Daje pun gas i kreće da vesla iz pet-nih žila. Nikola Živkov i Marko Tomić nervozno ▶

AVANTURA

očekuju svoje plivače, koji su evidentno drugačiji tipovi. Mogu da preplivaju po 50 km „u cugu“ ali nisu brzi na ovakvim relacijama. To je sport i takmičarski duh!

Milenko (1:12:00) izlazi na obalu i trči sa svojim kajakom ka mauntinbajkeru Goranu Đorđeviću (MTB klub „Led“ - Vranje). Aktivacija poslednjeg sporta upravo kreće i to, na Goranovu žalost, po najvećem suncu - oko dva sata popodne. Kakva ironija, tim mu je toliko superioran, napravio je sat i 50 minuta razliku u odnosu na drugoplasirani, što je značilo - Goran će pedlati po najgorem suncu. Sad nastupa logistika: ponovo treba prebaciti težište trke na Rtnj i to trasom dugom 41 km, kroz prelepa sela istočne Srbije. Planinarsko društvo „Oštra Čuka“ iz Sokobanje je odradilo sjajan posao - članovi društva su podigli više od 15 lepo obeleženih punktova. Kamermani i fotografi na „kroserici“ i u „navarama“ u pokretu prate Gorana i svaku njegovu deonicu beleže kroz objektiv.

Na jezeru se sve privodi kraju, plivači su predali overu kajakašima Nikoli i Marku i sad oni zajedno, jedan uz drugog veslaju. Sjajno za gledati - konačno mala „grupa“ na vodi. Zanimljivo je da su kajakaši bili najstabilniji što se tiče vremena i imali su jako male razlike u vremenu. Milenko je bio samo 40 sekundi brži

Vremena i sastav timova

Tim broj 1

Vreme: 9:18:54

Ekipa: Igor Vuković (trkač); Vladimir Bačanin (glajder); Vladimir Bačanin (plivač); Milenko Našagačin (kajakaš); Goran Đorđević (mauntinbajker)

Tim broj 2

Vreme: 9:51:26

Ekipa: Miloš Matić, Miloš Gagić, Davor Novović, Marko Tomić, Marko Stanimirović

Tim broj 3

Vreme: 10:24:07

Ekipa: Sava Sajko, Luka Sarić, Stefan Sajko, Ognjen Grubišić, Petar Janjić

Tim broj 4

Vreme: 10:45:53

Ekipa: Dejan Popović, Dušan Đorđević, Miša Najten, Nikola Živkov, Aleksandar Tasić

Pobednici u pojedinačnoj konkurenciji:

Dejan Popović - trčanje (1:03:50)

Vladimir Bačanin - paraglajding (1:02:45)

Vlada Savić - plivanje (1:18:55)

Milenko Našagačin - kajak (1:12:00)

Marko Stanimirović - mauntinbajk (3:19:21)

od Ognjena, a Marko i Nikola na istoj deonici sedam minuta sporiji. Delile su ih sekunde. Aktivirani su i preostali bajkeri - Predrag, Aleksandar i Marko, takođe iz Vranja. U startu se videlo da Marko ide za klasu brže od svih ostalih. I dalje je sunce jako, a logistika javlja da je Goran dosta dehidrirao, da mu se vidi umor... Sunce je odradilo svoje! Naravno nema potrebe mnogo da žuri, jer zna koliko prednost ima na odnosu na druge, ali to je sportski duh i nema predaje. Najvažnija deonica za mauntinbajk tek kreće, a to je podnožje Rtnja

i neverovatan uspon serpentinama. Dobro se svi sećamo šta je veče pred trku bajkerima rečeno na okupljanju timova, čuvajte snagu za kraj! Sad ćemo videti ko je slušao, Marko smanjuje Goranovu prednost i pred izlazak na serpentine ulazi u vidno polje logistike koja je na vrhu. Niko od njih ne veruje svojim očima da Marko, koji je imao skoro dva sata zaostatka, sustiže Gorana. Očigledno je Markova predispozicija i motiv za bavljenjem ovim sportom ogroman. Svi pričaju u motorole kako Marko „seče“ serpentine i ne silazi puno sa bicikla. Teško je moguće, da i u teoriji prestigne Gorana, ali evidentno je smanjio razliku i doneo sigurno drugo mesto svom timu (tim sa startnim brojem 3). I štoperica to potvrđuje - Goran je doneo prvo mesto svom timu. Za tačno 9 sati 18 minuta i 54 sekunde! Marko prolazi kroz kapiju na vrhu Rtnja i zaustavlja vreme svom timu na 9 sati 51 minut i 26 sekundi. Što znači da je smanjio razliku između Goranovog i svog tima za sat i dvadeset minuta od trenutka kad su mu na jezeru dali overu dlanom!

Marko definitivno pobeđuje u svojoj kategoriji sa vremenom od 3 sati 19 minuta i 21 sekundu. Ubedljivo najbolje vreme, drugi je tek 35 minuta iza njega kad se pogleda generalni poredak u mauntinbajk konkurenciji. Predrag i Aleksandar, u suton prilaze Rtnju (treći tim - 10:24:07; a četvrti tim - 10:45:53). Kraj - neverovatan osećaj! Posmatrali smo trku koja traje ceo dan, gde su sportisti davali svoj maksimum, a posle toga pomno pratili svoj tim sa nestrpljenjem i iščekivanjem. Neobazirajući se da li im treba voda, tuš ili odmor...

Prvi „Nissan 4 Elements“ je okončan, a slike i video materijali govore dovoljno za sebe. Dogodine se vidimo na istom mestu, ovog puta otvorenog karaktera, sa puno timova iz Evrope i novim izazovima. Cilj je jednostavan - promovisati fantastične prirodne lepote Srbije i zdrav život baveći se sportovima u prirodi! Pratite nas: www.facebook.com/4elementsserbia

Vidimo se na planini!

Marko Nikolić

Großglockner

Najviša planina *Austrije - Großglockner (3.798 m)*, bio je meta devet planinara iz *Srbije*, koji su od 19. do 23. 8. bili na ovoj visokogorskoj akciji...

Großglockner je najviši vrh Austrije i moguće ga je popeti iz više pravaca. Normalna ruta (preko Adlersruhe) - uspon ovim smerom na je teži u odnosu na većinu poznatih alpskih vrhova. Kreće se od planinarskog doma Adlersruhe (3.454 m). Visinska razlika do vrha iznosi 344 metra, a težina UIAA I-II, sa najvećim nagibom od 35 do 40 stepeni. Drugi pravac je Stuedlgrat - uspon teži alpinistički, težina UIAA III-IV. Kreće se od doma Stuedl hut (2.801 mnv). Mi smo išli normalnom rutom. Pošli smo na uspon iz pravca Kalsa, odnosno od planinarskog doma Lucknerhaus (1.920 mnv). Vremenska prognoza je obećavala stabilno sunčano vreme, ali Alpi su to i nikada se ne zna.

PETAK, 19. 8.

Oko ponoći devet planinara kreće put Austrije, preko Hrvatske i Slovenije. Prolazimo granice bez većih problema i zadržavanja. Kada smo prešli slovenačku granicu i bili na domak odrednice - sve je postalo lakše.

SUBOTA, 20.8.

Pošto smo kasno krenuli u petak, imali smo prilike da iz minibusa uživamo u predelima Austrije. Stižemo u Kals i naše mesto polazišta Lucknerhaus (1.920 mnv) u deset sati ujutru. A sa parkinga vidimo naš cilj - dominantni, šiljati vrh. Presvlačimo se, uzimamo sve što nam je potrebno za planinu, a višak ostaje u kombiju. Delimo zajedničku tehničku opremu. Spremni smo i krećemo. Plan za danas je da dođemo do doma Stuedl hut (2.801 mnv). Imamo ceo dan, ne žurimo. Mažemo se kremom, pijemo vodu. Uživamo u prirodi. Nakon jedan sata hoda, dolazimo do prvog doma Luckner hutte (2.241 mnv). Tu pravimo malu pauzu za doručak i osveženje. Lepo uređenom stazom nastavljamo do doma Stuedl

Preko glečera

hut. Posle dva sata hoda stižemo u dom - današnji cilj ispunjen. Klopamo, pijemo dosta tečnosti, vode prvenstveno. Ovo nam je prva aklimatizacija. Noćimo u domu.

NEDELJA, 21.8.

Ustajanje je u sedam sati, a polazak u osam. Današnji cilj dolazak do doma Erzherzog - Johann hut ili Adlersruhe (3.454 mnv). Vreme predивно, čak i previše toplo.

Posle sat vremena stižemo do Koednitz glečera. Tu pravimo pauzu i formiramo naveze. ►

Stuedl hut
(2.801mnv)

Tri naveze po tri člana. Mažemo se kremama, grickamo malo i pijemo dosta vode. Prelazimo glečer, a vidimo da neki prelaze i nenavezani (što nije preporučljivo), jer glečer ima dosta pukotina i puno se otapa.

Došli smo do stene gde počinje via ferrata do doma Adlersruhe. Pred samu stenu velika otvorena pukotina sa mostom. Malo prostora ima, a dosta ljudi silazi i pravi se gužva.

Nastavljamo ferratom i približavamo se domu. Od doma Studdle hut laganim tempom stižemo u Adlersruhe 3.454 mnv. Današnji cilj je ispunjen. Odmaramo se, klopamo, pijemo dosta vode. Dom je sjajno uređen. Noćimo. Ovo nam je druga aklimatizacija. Vreme i dalje stabilno. Obećava nam da ćemo ispeti sutra vrh.

PONEDELJAK, 22.8.

Ustajanje u pet sati ujutro. Odmah stavljamo svu tehničku opremu: cepin, dereze, šlem, pojas, prusike... Navezujemo se odmah, jer iza doma počinje Pasterze glečer, koji je inače najduži glečer u Austriji - oko 8,4 km. Idu grupe planinara

ispred nas. Sneg je dobar, tvrd, utaban... Prešli smo glečer i dolazimo do stene. Počinje kosa, ledna ploča, tehnički zahtevna. Veliki nagib, cepin se malo zabada, ali dereze rade svoj posao.

Po prvi put vidim vrh i čuveni krst na njemu. Prešli smo taj nezgodan deo, pa prilazimo Kleinglockneru polako. Suva stena, skidamo cepine i dereze. Krećemo se polako, ali sigurno. Velike gužve, nestrpljivost ostalih planinara, opšti haos... Prelaz između dva Glocknera je opasan - zaleđeni nož. Osiguravamo jedni druge, prelazimo ga bezbedno, iako svi viču na sve strane oko nas. A ponedeljak je, kako li je tek vikendom, pomislih. Mi staloženo molimo druge da nas propuste. Neki hoće, neki ne. Posle više od dva sata čekanja od Kleinglocknera stižemo na vrh. Moj san je ispunjen! Na krovu smo Austrije. Ispod nas je 3.798 metara. Predivan je pogled sa vrha, čestitamo jedni drugima i sledi slikanje do beskraja. Spuštamo se do doma Lucknerhut na 1.920 mnv gde noćimo.

UTORAK, 23. 8.

Ustajanje, klopavanje i spust do kombija u Lucknerhaus. Dogovaramo se gde ćemo, jer nam je ovo bio rezervni dan za vrh u slučaju lošeg vremena. Posle više predloga, dogovor je pao: idemo na Bled. Kasno uveče stižemo Beograd. Svi srećni, pomalo iscrpljeni, ali osmesi sa lica ne spadaju. Moj san se ostvario. Grossglockner, planina koja pruža sve: treking, glečer, visina, via ferrata. Hvala ti moćni Grossglockneru što si mi omogućio da se ispenjem i da te dodirnem i zagrlim.

Željko Cvetić, PD „Pobeda“, Beograd.

Ovom prilikom se zahvaljujem PSD „Železničar“, Beograd, Mirku Detičeku i Nikoli Radojeviću za sjajno osmišljenu visokogorsku akciju.

Željko Cvetić, PD
„Pobeda“ i cela
grupa na vrhu

Nazubljeno kamenje,
po kojem je poznat
Grossglockner

septembar 2011. MojaPlaneta

Pogled sa vrha
na Kleinglockner

Srpanj 2011. Četiri planinara iz **Hrvatske** i surova priroda - vrh Punta Penia sa svojih **3.342 m** - najviša točka masiva...

Ovaj tekst neću početi opisom postanka gorja, geografskim značajkama, niti ikakvim drugim povjesno-činjeničnim podacima. Dovoljno je reći da se nalaze u Italiji i da su dio Alpa, ali odskaču

svojim, ajmo reč, apstraktno oblikovanim stijenama i posebno romantičnim izgledom...

Naše putovanje počinje u Zagrebu, točnije u Podsusedu, gdje se ukrcavamo u bus PD „Naftaplina“, koji je organizator, a Ogranak „Pijani poskok“ i PD „Susedgrad“ im se pridružio i krećemo put Rijeke preko Trsta prema Bolzanu. Nakon osam sati vožnje stižemo na naše odredište - prijevoj Passo Fedaia, gdje se smještamo u hotel, slatki dom slijedećih pet dana. Program je bio uistinu atraktivan - Sass Rigas, Sasso Lunghe, Piz Boe, te Marmolada - vrh Punta Penia sa svojih 3.342 m - najviša točka Dolomita.

Punta Penia je nama četvorici - Milanu, Petru Filipu i meni, bila i najveći predmet žudnje. Radi tog vrha smo ovdje! Vrijeme nas nije mazilo. Prvi dan snijeg - ništa od uspona, otkazano hodanje, ubijanje vremena u hotelu. Drugi dan - bezvezno slinavo, ali kakvo-takvo vrijeme, pa krećemo prema Sas Rigaisu. Dolazimo do kuće Rifugio Firenze, te svačemo da je uspon na vrh utopija - jednostavno imamo premalo vremena stići via ferattom na vrh i naza - razočaranje.

Počelo je loše, jako loše i depresija nas polako lovi. Na večeri se dogovaramo: sutra se nas četvorica odvajamo od grupe i pokušat ćemo stati na vrh Dolomita, radi toga smo tu. Vijest je u ostatku grupe nevoljko primljena, uz pokoje gundanje, ali kaj je tu je - odlučeno je.

Jutro, na našu sreću sviće vedro i sunčano, te puni entuzijazma, pod punom ledenjačkom opremom krećemo u osvajanje predmeta žudnje - Punta Penie.

Do vrha vode dva puta - Via feratta, te pristup ledenjakom. Odlučili smo se za ledenjak, jer nam je izgledalo logično. S obzirom na snijeg prošlih dana, nismo znali kakvo je stanje na feratti, te nam je on bio jedini logični izbor. Dolaskom na ledenjak stavljamo dereze, uzimamo cepine, te se navezujemo i krećemo kao četvrti navez tog dana prema vrhu.

Ledenjak uopće ne izgleda strašno i strmo. Ali to je optička varka - dok ga se ne nagazi. Strm je i izbjegavajući pukotine sakrite pod snijegom ima poprilično direktan pristup, koji dosta kondicijski zahtjevan do ulaska u stijenu. Stijena - klini, sajle i snijeg - moguće problematičan detalj. Skidamo se iz naveza, te se bacamo u koštac sa

otpenjavanjem dijela koji je odlično osiguran, te ga na naše čuđenje lakoćom ispenjavamo nakon dvadesetak minuta i izlazimo na vršni greben. Ovaj dio je također debelo pod snijegom, a i vrijeme se počelo kvariti. Dobro raspoloženje nas počinje pomalo napuštati radi guste naoblake, ali se strelovito popravlja, ko da smo si dali injekciju adrenalina - idi se križ na vrhu - tu je! Samo još petnaestak minuta, samo malo do nirvane.

Tu smo - najviša točka Dolomita, tu smo! Punta Penia 3.342 mnv. Obavezno naslikavanje - sa ove strane, sa druge strane, sad mašem, sad se smijem - ma, svi znamo kak je to kad dojdemo na dugo željeni vrh! Pozdrav deci, ženi, mami, tati, bratu, sestri, ljubavnicima, poštaru - ma svima! Vole vas osvajači vrha...

I dolazi poseban trenutak - razvijanje službene zastave Ogranka „Pijani poskok“ - pretpremijera na 3.342 mnv - ko to more platiti.

Tu bi mogel i umrijeti - ni me bilo briga, ali se je vrijeme opasno kvarilo... Počeo je snijeg, javila se volja za životom - brže bolje natrag u dolinu, ▶

PHOTO: OGRANAK PIANI POSKOK

Dolomiti

na slavlje među pajdašima, koji nisu išli s nama. Grebenski dio prolazimo bez problema, samo se malo gubi prtina radi guste naoblake, te brzo dolazimo do feratte. Tu nam je bilo dosta teško, jer smo ostavili dereze na nogama, a kombinacija golog kamena i železa nije baš najsretnija. Dole

nam je za taj dio trebalo duplo vremena nego prema gore. Olakšanje - opet smo na ledenjku. Strm je - kaj smo se tu gore pentrali?

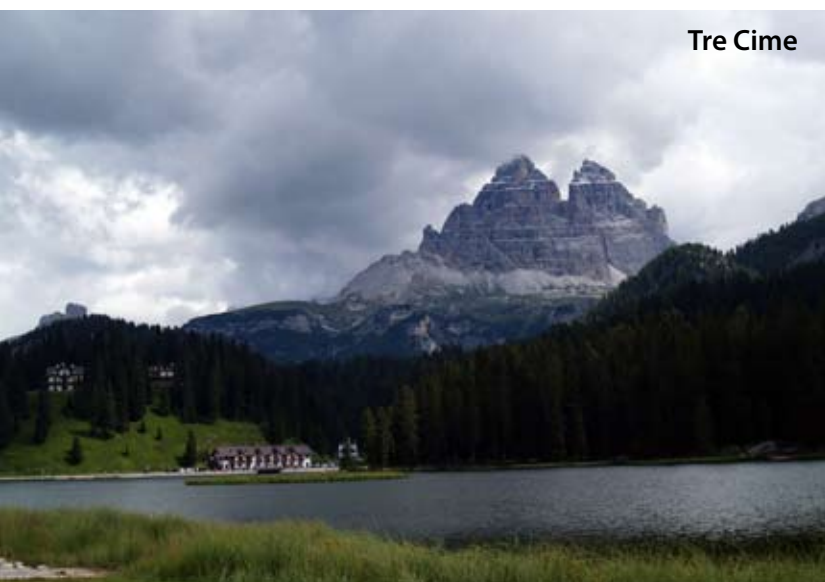
Polako napredujemo niz padinu, dole uz povećani oprez i čvrsto držeći cepine, kasno je popodne i snijeg i led su loši i nepouzdati.

Konačno tvrdo tlo - skidamo ledenjačku opremu, te si čestitamo i krećemo prema hotelu. U hotelu nas dočekuje ostatak ekipe, te nas ljube i srdačno čestitaju, a i mi njim. Njih 18 se je uspjelo popesti na Piz Boe - odlično. Ne moram ni pomenuti da smo slavili do dugo u noć.

Bila je ovo crtica sa našeg izleta, jer bi bilo nemoguće ići opisivati sve detalje, sve vrhove, svu povijest, te sve doživljaje koje nose Dolomiti. Možda da mi neko ponudi cijelu knjigu, ma ni ona ne bi bila dovoljna. Imali smo sreću osvojiti vrh Dolomita, ali svaki pašnjak, svako selo, svaki prijevaj, svaki vrh u ovom kamenom carstvu iz bajki će na Vas ostaviti dojam osvajača nepoznatog i ispunjavati Vas ponosom na vrijeme provedeno u Dolomitima.

Nikola Sedmak
ogranak „Pijani poskok“
Podsused, Hrvatska

Tre Cime

Punta Penia 3.342 m

OGRANAK „PIJANI POSKOK“

Sjedili smo par mjeseci nakon trodnevnog hodanja Srednjim Velebitom nas četvorica i iznosili još uvijek svježe dojmove i sjećanja, prepričavali događaje sa tog izleta. U jednom trenutku Mislav je počeo pričati o tome da bi bilo dobro da imamo neko ime, grupu oko koje bi se okupili s obzirom da već jedno vrijeme zajedno planinarimo, po kojoj bi bili prepoznatljivi. Svi smo objeručke to prihvatili, te počeli malo detaljnije analizirati i planirati.

Pošto smo svi već bili članovi PD „Susedgrad“ neki sa već preko 25 godina staža, od rođenja, a neki odnedavno želja nam je bila da pokušamo tu našu grupu implementirati pod kapu matičnog društva kao podmladak, omladinsku sekciju.

U prvi čas ideja je bila dobra, ali smo zaključili da nam je draga sloboda odlučivanja i rada po vlastitim, našim uvjetima bez mješanja, ajmo reč, vanjskih faktora. E, sad je tu već došlo i do razilaska u mišljenjima. Svaki od nas imao je svoju viziju ovoga projekta. Pretresajući sve ideje i prijedloge došli smo do zaključka da da ćemo biti grupa za sebe s time da je članstvo u PD „Susedgrad“ obavezni uvjet, jer na taj način ćemo pokušati društvo malo pomladiti,

a nama će ostati toliko nam cijenjena autonomija. Veliko pitanje je bilo i ime pod kojim ćemo se okupiti. Opet su se sive stanice užarile od rada i iznjedrile ime Ogranak „Pijani poskok“. Ogranak - jer smo namjeravali biti, a to smo i postali, sekcija mladih u PD „Susedgrad“. „Pijani“, jer smo prije te godine zaglibili na Ravnome Dabru uz Milu Prpića i njegovu rakiju, koju još osjećamo u grlu. „Poskok“, jer smo preko Budakovog brda i Bačić kuka sreli toliko tih rogato - gmizećih beštija, da su nam postali prava opsesija i na neki način nas zbližila. U studenome 2008. godine rođen je Ogranak „Pijani poskok“. Ubrzo je napisan i Statut OPP-a kojime smo uveli naše ideje u smislenu cjelinu i red, te regulirali pravila kako postati članom. Za primjer evo nekoliko uredbi koje moraju biti ispunjene da bi se postalo članom:

- uredno podmirena članarina za tekuću godinu u PD „Susedgrad“
 - prisustvovanje barem jednom jednodnevnom izletu pod našim vodstvom
 - prisustvovanje višednevnom izletu pod našim vodstvom
- Ovo su samo neki od uvjeta koje mora steći „prip-ravnik“ da bi mogao pristupiti inicijaciji u OPP. ▶

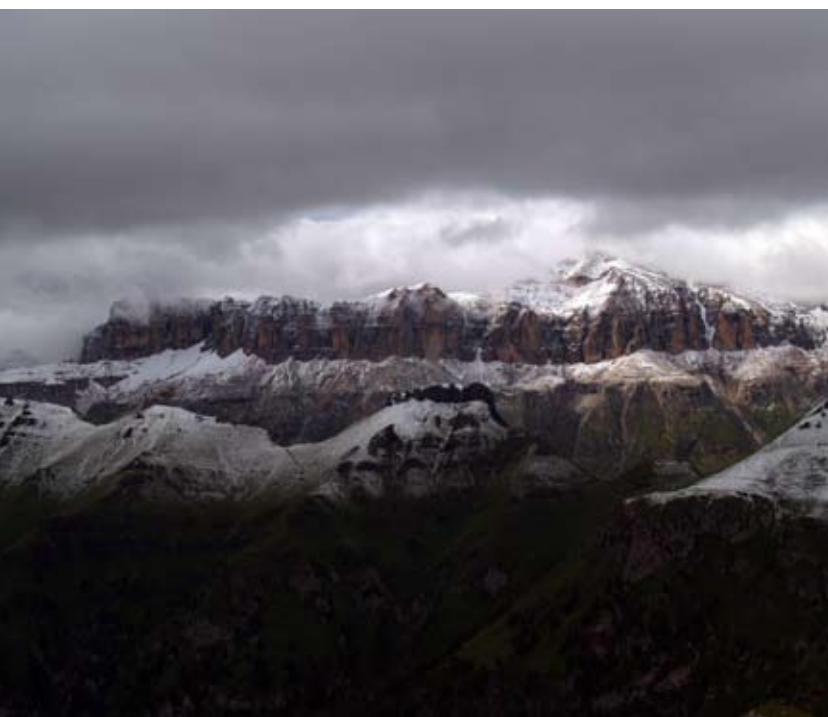

Također, OPP svojom mišlju, radom i mudrošću vode „četiri stariješine” - Matija Bosak, Mislav Baličević, Marko i Nikola Sedmak, koji su i utemeljitelji ove grupacije.

Odlučeno je da jednom na godinu nove članove prihvaćamo kroz obred inicijacije koja se održava prvi vikend u veljači na Kamenim svatima.

Krenuli smo od četiri člana, koji su uz svoju zezanciju i vječno dječjački pogled na svijet htjeli okupiti čim više mladih oko ove ideje koju su uspjeli izvesti i prezentirati na svoj način.

Od kraja 2008. do danas, to jest u samo tri „inicijacijska ciklusa” imamo tridesetak punopravnih članova, uz još desetak pripravnika, koji nam se pridružuju s vremena na vrijeme, te će također

bit inicirani slijedećih godina. Rad OPP-a zasniva se na planinarenju i veselom druženju. Sastajemo se najmanje jednom mjesečno, te na sastancima raspravljamo o tekućoj planinarskoj problematiki, slijedećim izletima, prošlim izletima, te se na kraju dobro provedemo. Što se tiče planinarskih izleta, oni su podjeljeni na nekoliko vrsta... Glavni izlet - obično tri-četiri dana hodanja i on nam je centralni događaj godine na kojega se troši najviše vremena, logistike i snaga te je i veoma atraktivan

Sekundarni izlet - dva-tri dana hodanja, koja planiramo usputno, te ne zahtjeva preveliku logistiku prije polaska, a članovi na sve moguće i nemoguće načine pokušavaju srediti slobodne dane da bi njemu prisustvovali

Blitz izlet - dan prije polaska neko se odluči na neki izlet, pa manijakalno unaokolo zove i skuplja ljude koji mogu krenuti sa njime, unatoč organiziranju „5 do 12” ovo je posjećeniji tip izleta

Svakotjedni izlet - održava se svaki tjedan, a organiziran je najčešće srijedom i subotom.

Izrastao na temeljima zezancije, veselja, dobrog provoda i ljubavi prema planinarenju, okupljajući sve veći broj mladih na svoj i ponos PD „Susedgrad”, Ogranak „Pijani poskok” postiže i uspjehe na hodačkome planu. Naši članovi nosioci su priznanja HPO, natjecanja „Gožzerica”, prošli su najteže i najzahtjevnije obilaznice drage nam države, godišnje prirede četrdesetak izleta, a česti su gost slovenskih, austrijskih i talijanskih planina. ■

Prokletije

U organizaciji beogradskog PD „Kopaonik”, planinari iz Srbije 20. avgusta ispenjali su *Maja e Jezerces* (Jezerski vrh) na Prokletijama (Albanija)...

Kao i svaki put kada se uputim na moje omiljene Prokletije, i ovaj put sam osećala posebnu radost i iščekivanje, a naročito jer se ovaj put radi o najvišem vrhu Prokletija. Tri godine zimskih uspona, od kojih jedan uspešan - letnji pokušaji. Prethodne godine smo odustali u samom podnožju vrha zbog snega i leda jer bi dalji uspon bio suviše rizičan. Nadala sam se da će ovaj put biti drugačije.

Kako god bilo, idem sa dragim ljudima, dobrim planinarima, tako da dobro raspoloženje i pozitivna atmosfera sigurno neće izostati. Nakon noćnog putovanja, rano jutrom stižemo do Vusanja, poslednjeg naseljenog mesta na krajnjem jugoistoku Crne Gore. Dolazak do mesta gde ćemo podići šatore (ovaj put plato ispred policijske stanice pred dolinu Ropojane) planiran je za rane jutarnje časove, kako bismo imali dovoljno vremena da ih postavimo i da pri tom još stignemo da u njima malo odspavamo. Odličan recept za noćne vožnje! Koliko god zvučalo kratko, san od sat - sat i po i opuštenost mišića za to vreme itekako znači. Kada smo u sedam sati krenuli na uspon, niko nije osećao da je celu noć proputovao zgrčen u kombiju.

Subotnje jutro osvanulo je nagoveštavajući lep i topao dan. Iako je uspon dugačak i teren zahtevan, dan je još uvek dovoljno dug da možemo bez posebne žurbe da odemo i da se vratimo. Ropojana. Nijedna reč nije dovoljna da bi je opisala. Mesto u kojem ponire reka Grlja, predvorje najlepših planinskih vrhova, mesto koje poji izuzetnom energijom, dolina koja ispunjava

Preko sipara i krpa snega

snove. Sto puta da prođem njome, opet bi u meni budila ista osećanja.

Na uspon od Vusanja krenula je cela grupa, iako su pojedinci još od početka, svesni svojih mogućnosti i iskustva, imali nameru da se zadrže kod jezera i tamo provedu dan kupajući se i odmarajući. Na uspon krećemo sa malim rančevima i to uveliko olakšava kretanje. Nakon ▶

Organizacija akcije „Prokletije”: PD „Kopaonik”,
Beograd
Vodič: Negoslav Radičević

nešto više od sata hoda stižemo i do poznate vojne karaule u Zastanu, gde većina planinara pravi kamp na svom putu do vrha. Zimi je ta karaula polazna tačka za uspon. Tu pravimo i prvu pauzu i čekamo da se okupi cela grupa.

Put nas odatle vodi usponom kroz šumu, koji izlazi na Dolinu jezera. Izvori koji su nekada postojali uglavnom su presušili i jedino mesto sa kojeg možemo uzeti vodu je samo jezero. Voda je čista i sasvim dobra za piće. A šuma kao šuma, diše se na škrge, zbog vlage i sparnog vazduha. Posle narednog sata konačno izlazimo i iz šume i uzanom izohipsom izlazimo na jezera. Na moje veliko iznenađenje od svih manjih i većih ledničkih jezera koja krasi ovu dolinu, vode ima samo u

jednom! Kod jedinog preostalog jezera pravimo narednu pauzu i tu se jedan deo grupe odvaja. Odatle ima još puno da se pređe, pravi napor upravo odatle i kreće - teren postaje teži, uglavnom kamen i sipar. Treba dobro odmeriti svoju spremnost, jer kad se izađe na vrh, ima još ceo taj put nazad da se pređe. Često sam viđala planinare koji su izlaskom na neki vrh mislili da su završili posao. Iscrpe svu svoju snagu da pošto-poto izađu na vrh, a onda nemaju snage za povratak, koji je često teži i naporniji.

Pošto smo se propisno odmorili, jeli i natočili vodu, krenuli smo dalje. Ponovo pogled na ostatke jezera Liqeni, Madh, Buni. Žalosna suva zemlja koja je ostala tamo gde je nekada bilo najveće jezero od svih. Usput se odatle smenjuju krpe snega i kamenjar. Sunce počinje da prži. Oko nas se velelepno uzdižu vrhovi Maja Bojs, Maja e Kokervhake, Maja Malisores, dok iza nas ostavljamo predivne Karanfile, a u daljini se već može nazreti i naš cilj - vrh Maja e Jezercesa. Tamo je i čeka nas. Dok polako napredujemo, pravimo kratke usputne pauze. Sada su oko nas svuda samo krš, stene, kamenje i sipar. Uskoro stižemo i do prevoja od kojeg se udesno ide na vrh Maja e Jezercesa. Na tom prevoju još jedan momak odustaje i odlučuje da nas sačeka u povratku. A mi nastavljamo dalje. Vrh nam je tu, nadomak. Ipak, treba biti oprezan, jer nas sada očekuje najteži deo - pukotine u steni, rascepi između snega i stene, klizava staza, sipar. To je Jezerce - teško, naporno, krušljivo, teže za popeti leti nego zimi. Zimi imaš stazu i samo treba da hodaš. Ali to je tako. Pa ko voli nek izvoli. A mi volimo. Nas nekoliko koji smo zajedno prošli mnoge staze i vrleti (uključujući i samog vodiča), imali smo potpuno poverenje jedni u druge, kao i u vodiča Nešu koji je Prokletijske planine prokrstario uzduž i popreko, sa svih strana. ▶

Letnji uspon na Jezerski vrh je jedan od najzahtevnijih. Ipak, fizička spremnost nije dovoljna. Osim izuzetne fizičke kondicije, ovakav vrh zahteva i iskustvo, kao i dobru psihičku pripremljenost na sve što jedna takva planina može u jednom trenutku izneti pred vas. Skoro svaka stena za koju se pridržite ili na koju se oslonite nestabilna je. Skoro svaki pokret izaziva letenje kamenja... Ipak, naša mala grupa napreduje, prelazi i poslednju krpu snega i izlazi na suvi deo od kojeg je ipak nadalje lakše. Još malo i pred nama se ukazuje poznata oznaka vrha. Prelazimo i poslednji kamen i konačno smo i na vrhu! Na moju veliku radost, pored krsta nalazimo i kutiju sa natpisom Maja e Jezerces – 2.694 mnv. U njoj uredno spakovana knjiga, pečat i jastuče sa mastilom. A oko nas predivan pogled na albanske Prokletije - Popluks, Maja Rogamit, dolina Valbone... Na vrh nas je izašlo dvanaestoro. Nekima je to bio prvi letnji izlazak na vrh, pa su i propisno bili „kršteni“ štapom, već prema planinarskim običajima. Predah i slikanje, a zatim - pokret. Nebo je počelo malo da se mračí i ne bi valjalo da nas presretne kiša dok ne siđemo do prevoja.

U povratku treba biti još oprezniji, noge su već umorne, veće je opterećenje na kolenima i treba biti zaista vrlo pažljiv. Primenjujemo teh-

niku otpenjavanja, mada ponekad iskoristimo i našu pozadinu da bismo se spustili na neki niži nivo. Što je sigurno - sigurno je. Iskusniji pomažu onima sa manje iskustva ili onima koje je obuzeo strah, i oprezno, navodeći jedni druge gde i kako da postave nogu ili ruku silazimo na siguran prevoj. Sada nas čeka još ceo put nazad. No, sve smo to znali kad smo krenuli. Povratak istom stazom, dobro markiranom i poznatom. Do jezera smo stizali u različito vreme - neko brže, neko sporije. Grupa koja je ostala da se kupi ranije je otišla do kampa, a naša grupa, koja je išla sa vodičem, sačekala je poslednjeg da nam se pridruži. Posle kratkog odmora i mi krećemo dalje, jer imamo još prilično do kampa. Silazak kroz šumu i dolazak do karaule, odakle su već bile potrebne čeone lampe. No sada smo na kolskom putu i do Vusanja nema više iznenađenja. U kampu nas je dočeka naš lepí dvorac i drugari koji su s nestrpljenjem iščekivali da čuju utiske. A utisci se prepričavaju i danas, u najlepšem smislu. Hvala vodiču koji nam je omogućio da bezbedno popnemo najviši vrh Prokletija, hvala mojim prijateljima koji su u svakom važnom trenutku bili uz mene i hvala samoj planini što nas je lepo dočekala i dozvolila nam da izađemo na njen vrh.

Teodora Stanković

Mont Blanc

Jedinstvena visokogorska avantura odvela je malu grupu planinara iz Srbije na Mont Blanc, Gran Paradiso i Triglav. Ekspedicija je trajala od 22. jula do 2. avgusta...

Nakon godinu dana planinarenja moj suprug i ja smo odlučili da se oprobamo na najveći vrh Zapadne i drugi vrh Evrope, Mon Blan (4.810 mnv). Pored toga u planu je bio i Gran Paradiso (4.061 m) u Italiji, i kao desert - Triglav (2.864 mnv).

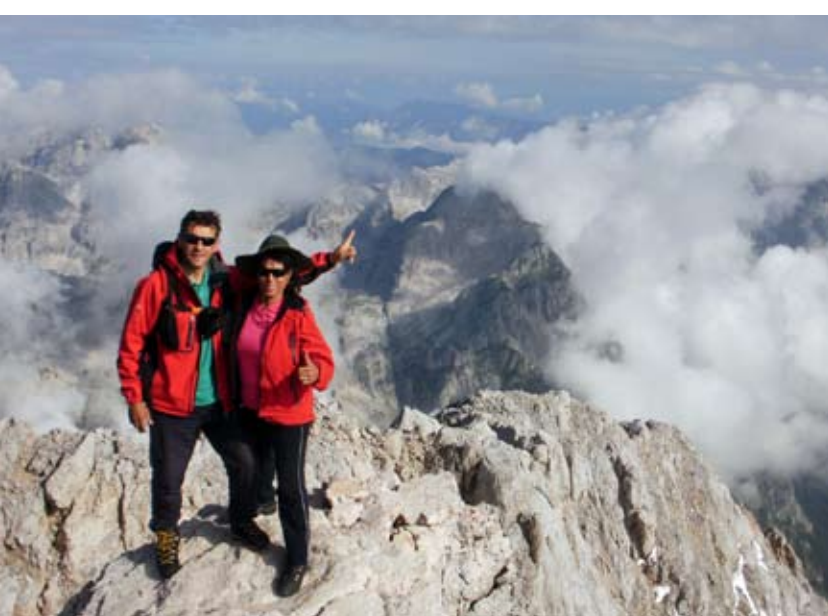
Mala grupa planinara, uglavnom mlađih ljudi, njih četvorica i nas dvoje, krećemo 22. jula put Chamonija. U evropskoj prestonici visokogorstva dočekuje nas kiša, a iznad nas beli vrhovi Alpa sa glečerima, koji kao da pokazuju svoje bele zube, preteći. Noć u šatoru je brzo prošla, a ujutru gondolom, pa zatim vozićem izlazimo na oko 2.200 mnv. Tu srećemo grupu planinara iz Beograda, koji su noć proveli u prvom domu Tetras. Pošto je palo oko pola metra snega odlučili su da odustanu.

U meni jeza. Mislim u sebi „Gde ćemo to mi?“. Čutke koračam po strmoj snegovitoj stazi. Na leđima ranac težak više od 15 kg, hladno mi je, a „ključamo“ pod teretom. Nakon pet sati pešačenja ugledasmo dom prekriven snegom kao šlagom. Prenoćismo u njemu. Tu su planinari iz celog sveta. Ustajemo rano. Strma stena je iznad nas i na oko 700 metara visine, kao na polici video se drugi dom De Gutije na 3.817 mnv. Krećemo na najteži i najopasniji deo staze. Vođa grupe, Igor, upozorava nas: prusici, pojasevi, dereze, šlemovi, cepini... Sve je tu. Idemo! Vrtimo se levo, desno, penjući se jedni iznad drugih, preskačući ledene stene prekrivene snegom. Nailazimo na najteži i najopasniji deo, takozvani kuloar smrti. Svi smo uplašeni. Kamenje leti sa litice iznad nas i pada u ponor.

Nakon pet sati penjanja (bolje reći veranja) stižemo u dom. U njemu gužva kao u košnici. Nekima je muka zbog visinske bolesti, neki dremaju, a većina je iznemogla. Pošto nema mesta, produžavamo iznad doma stotinak metara gde je već bilo par šatora. Tu postavljamo svoje šatore. Uvukosmo se u vreće, a ispod nas škripi sneg. Tog 26. jula, ustajemo oko dva sata i spremamo se za

polazak. U navezu po troje. Ispred nas isprekidana kolona svetiljki ka vrhu. Strma snegovita staza krivuda u nedogled. Nedostatak kiseonika nas još više zamara. Svi čutimo koračamo i samo se poneko oglasi: „Pauza, usporite malo!“. Zastajemo ▶

nekoliko sekundi, a onda polako dalje, korak po korak. Sviće. Ispred nas sklonište Valot na 4.100 mnv. Ulazimo da bi se ugrejali, popili vodu i uzeli nešto slatko. Svi smo osećali stašan umor, ali smo čekali. Sve manje planinara ide ka vrhu, a sve više onih koji se sa Valota vraćaju nazad - odustaju. Igor, za-

VISOKOGORSTVO

tim ja, moj suprug Nenad, zatim Ivan, Deki i Vljako, krećemo uporno ka vrhu, preko uske snežne staze. To je takozvani nož ili žilet. Noge su sve teže i teže, nosevi nam se smrzavaju, ali idemo dalje, samo još 700 metara nadmorske visine. Nenad iza mene sugerše: „Kraći korak, diši duboko, uspori“. Nas troje stižemo na vrh okičeni mrazom. Magla svuda oko nas, a vetar se probija do kosti. Vadimo fotoaparata kad naiđoše tri planinara iz Sofije i slikaše nas. Nema Ivana Dekija i Vljaka. Uplašenih pogleda gledamo niz padinu... Evo ih! Sreći nema kraja - svi smo uspeili! Slikasmo se skupa, a onda nazad.

Pri povratku nam se vreme izvedilo, pojavilo se Sunce i tek tad smo videli duboke pukotine pored staze. U šatoru topimo sneg na primusu koga smo jedva upalili zbog nedostatka kiseonika. Noćimo

još jednu noć na -15°C, a ujutru polako, ponovo preko strmih stena i kuloara do Chamonija.

Sedamo u kombi i idemo put Italije, čeka nas Gran Paradizo sa kipom Madone na vrhu na od 4.061 mnv. Pošto nema mesta u domu, noćimo u kampu na 1.900 mnv i ujutru oko tri sata krećemo strmom kamenitom stazom, a onda glečero. Dužina staze je preko 30 km, a visinska razlika oko 2.100 m. Sunce prži, a sneg se lepi na dereze. Planinari znaju šta znači preći sve to u jednom danu i to posle Mon Blana. Nakon petnaest sati penjanja i spuštanja nazad stižemo u 18 sati.

Sedamo u kombi i sledi noćna vožnja do Venecije, koju smo obišli za nekoliko sati. Krećemo put Slovenije ka Triglavu. Kiša pljušti, a mi onako umorni, neispavani stižemo u Aljazev dom plani-

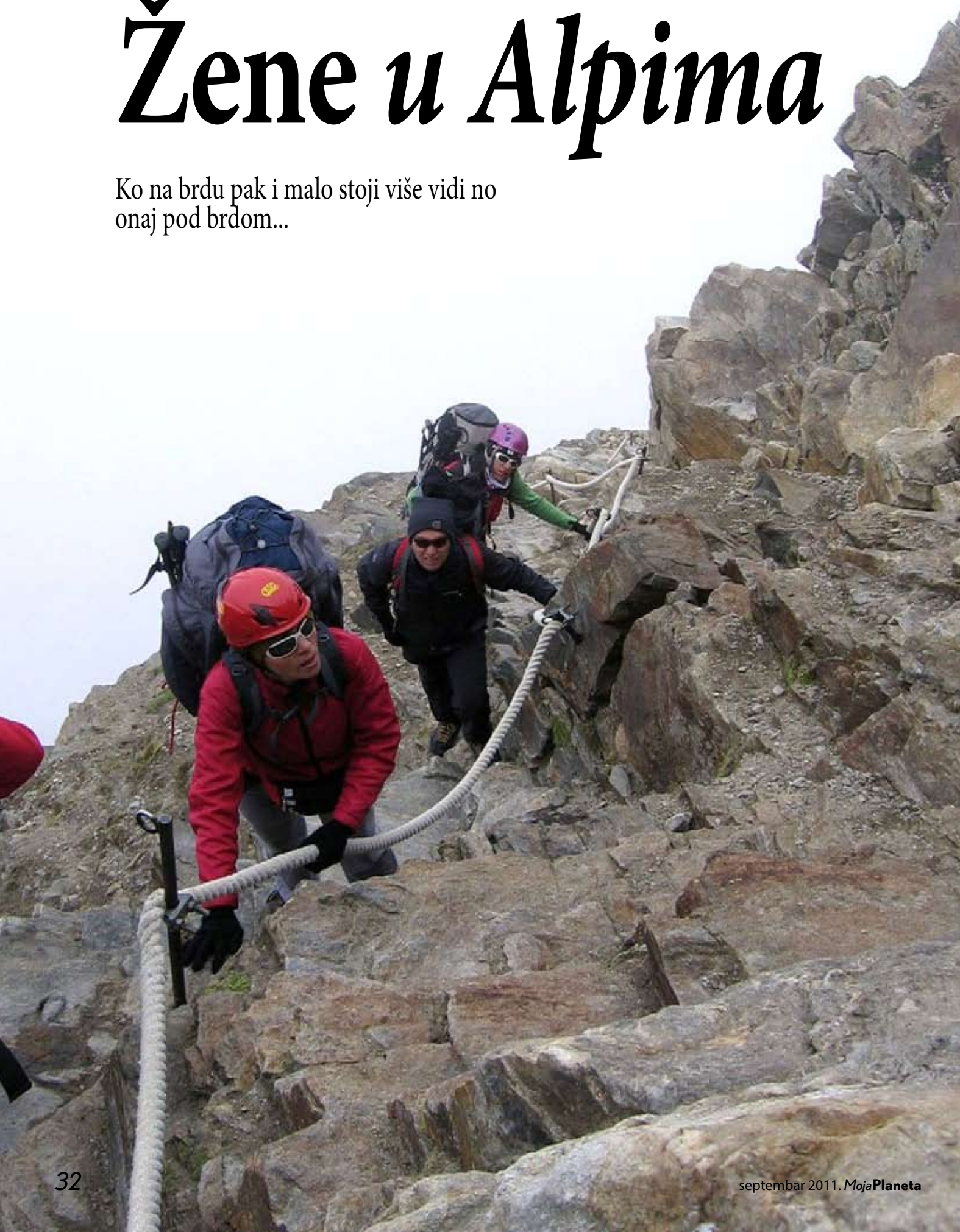
nara. Prelep objekat sa prijatnim osobljem na 1.000 mnv. Ustajemo rano i biramo najstrmiju i najkraću stazu Dolinom Vrata. Stene kao zid iznad nas, sa feratama, klinovima, sajlama i uskim prolazima. Posle nekoliko sati veranja po takvom terenu stižemo u Kredaricu na 2.515 mnv. Iznad nje, na oko sat vremena penjanja, Mali i Veliki Triglav. Staza je grebenska, ali dobro obezbeđena. Na vrhu gužva. Planinari sa svih strana, a stižemo i mi. Smeh, radost, zadovoljstvo i osmeh na licu svakog od nas.

U rano jutro 2. avgusta stižemo u Niš. Umorni, promrzlih noseva, ispucalih usana, ali zadovoljni i srećni. Ni sama nisam verovala da ću uspeti, ali upornost je jedna od jačih osobina moje porodice. Idemo dalje... Ima još vrhova!

Tekst i foto: Slavica Stojiljković

Žene u Alpima

Ko na brdu pak i malo stoji više vidi no onaj pod brdom...

Planinarski klub „Balkan“ ovog leta je uz podršku Ministarstva omladine i sporta, Republičkog zavoda za sport i Ardu Sporta, organizovao akciju: „Žene u Alpima“ - Monte Rosa sedam vrhova preko 4.000 m. Vincent Piramide (4.215 m), Balmenhorn (4.167 m), Corno Nero (4.322 m), Ludwigshoeche (4.341 m), Parrotspitze (4.432 m), Signalkuppe (4.554 m) i Zumsteinspitze (4.563 m) bili su planirani ciljevi koje smo želili u ovoj akciji.

Grupa raznolike starosne dobi okupila se ispred hrama Svetog Save u 23 sata nakon čega je usledilo slikanje i autobus je budno uplovio u noć. Bez dugog zadržavanja na graničnim prelazima stigli smo do doma „Ivan Cankar“ u Ljubljani. Malo odmora, redovni planinarski savetodavni sastanak i krenusmo u obilazak grada. U ranim jutarnjim satima krenuli smo iz Ljubljane preko Milana i Arone u Alanju. U poslepodnevnim časovima, nakon desetočasovne vožnje stižemo u neverovatno živopisne planinske krajeve severozapadne Italije. Tu je naše prenočište, a ujedno i polazište u snegovite Alpe. Skoro svi pomislismo: „Eh, da nam je ovde jedna mala kućica, par domaćih grla, komad bašte i eto raja...“ Nakon prepakivanja, podešavanja dereza i ostatka opreme večerasmo i usnismo san pred prvi korak na Alpe. Te noći u snu, a već sutradan na javi...

Ujutru se srećemo sa prijateljima iz Bugarske koji su u prethodnih par dana ispeli pet vrhova na Monte Rosi, te nam i daju par korisnih saveta. Iz Alanje smo žičarom izašli do Passo Indren (3.260 m). Sunčano maglovit dan, stavljamo rančeve na leđa, a iz njih naši patuljci progovarju i periodično ponavljaju: „Sve svoje nosimo sa sobom, da da, mi sve svoje nosimo sa sobom!“, čisto da nas podsete da smo i njih spa-kovali i da nam rančevi nimalo nisu laki. Uskoro se ispred nas pojavljuje velika snežna padina, a nakon tridesetak minuta stenoviti deo i ferata sa užetom i metalnim stepenicima. Vreme se menja, a mi nakon dva sata stižemo u dom Gniffeti. Dom Gniffeti spada u deset najekskluzivnijih mesta na planeti za boravak. I šta da vam kažem sem da je u potpunosti opravdao svoju titulu. 180 duša u njemu može prenočiti. Zagrejane su prostorije. Sav je od prirodnih materijala i iskorišćen do poslednjeg pedlja. Možete se istuširati za četiri evra. Toaleti su uredni, a tu su i dve velike trpezarije sa restoranima i ljubaznim osobljem. Na ulazu su prostorije za odlaganje opreme. Sortirani cepini, štapovi, dereze, cipele i papuče da se možete prezuti. Ostali smo ostatak dana u domu radi kvalitetne aklimatizacije i pili po četiri litre vode radi hidratacije, adaptacije i prevencije od visinske bolesti. Tu su po malo plavkasta usta i po koja glavobolja, ali srećom ništa više od toga.

Jutro je osvanulo maglovito. Dom od pet sati ujutru postaje mravinjak. Bane i ja smo zaduženi za dočekivanje zore uz kafu. Sledi doručak i pokret. Raspoređujemo se u tri naveze, a vrlo brzo stiže i susnežica. Prolazeći među mnoštvo glečerskih rupa,

na vrh Vinsent Piramide (4.215 mnv) stižemo za tri sata, a to je ujedno i moj prvi vrh preko 4.000 mnv. Dobro se osećamo. Odlučujemo da nastavimo ka Balmernhornu (4.165 mnv) na koji se uspinjemo sa teže strane. Na kraju nas ponovo čeka ferata kojoj se opet radujemo. I ovaj vrh je naš! Zbog guste magle i snega koji je zatrpao prtine odlučujemo se da krenemo ka domu. Zadovoljni pripremama za sutrašnji dan, okupljamo se u toplim prostorijama uz priču, pesmu i igranje karata. Ja sam morala još jednom da prepadnem Baneta zamalo padnuvši sa trećeg sprata kreveta.

Narednog jutra, već isprakovani u pola sedam napuštamo dom i hrlimo ka novim vidicima i avanturama. Laganim i ujednačenim tempom vrlo brzo stižemo na plato sa koga nam pogledi dosežu do vrhova: Dufourspitze, Liskamm, Matterhorn, Zumsteinspitze, Signalkuppe... Na platou pravimo i

VISOKOGORSTVO

predah za doručak. I'ajmo! Uspom na Zumsteinspitze. Bilo je strmo, usko i samo sneg. Moj kum Željko bi za ovo često govorio: „Al' nam je lepo, tako nam i treba!". Cepin i ja se ne slažemo dobro. I tu počinju moje prve nevolje. Gubila sam jako puno snage pokušavajući da se osiguram cepinom, a pri tom su mi i dereze proklizavale. Počinju da mi drhte noge i nastupa strah. Ne mogu nijedan korak da napravim sa sigurnošću. Mimoilaze me stranci, doduše bodre, ali mi nije nimalo lakše kad vidim kako oni bez problema savladavaju ono na čemu ja nijedan siguran korak ne mogu da napravim. Cela situacija mi je pomalo i smešna, pa komentarišu kako mi nije ništa čim se smejem. Uz podršku Branka i Baneta izlazim na vrh. Ja pogubljena, a oni odmah počеше sa slikanjem. Te stani tamo, vamo.. I bilo je dovoljno da Branko vikne na mene: „Ana, otkopčaj se sa naveze!", da bih ja briznula u plač. (Molim vas da sa početnicima budete malo pažljiviji, jer ako se trude i slušaju vas, njima će tog trenutka prekora izgledati tako strašan i bezrazložan. Zapišće se: „Što se dereš na mene kad

te sve slušam?") Uхватила nas je magla na usponu, nije da sam primetila dok se nisam popela gore. Spuštanje je išlo lakše, ali ipak nesigurno i korak po korak. Ali i tu sam slušala Brankove savete. Bar sam se trudila. Ukazao nam se dom Margarita i još jedan uspon na vrh Signalkuppe. Bilo je strmo i klizavo, tako da je bilo zastoja među mnogobrojnim planinarima, koji

su se uputili ka domu. Dom je izgrađen 1864. godine, a svojevremeno ga je posetila i kraljica Margarita.

Počinje da pada sneg. Mi čekamo ostatak naše grupe. Grmljavina nas opominje da je vreme „doma putovat". Polako i pažljivo spuštamo se ka domu. Sneg pada i nastaje prava topla Božićna atmosfera. Umorna ekipa stiže na večeru. Sledi kuvanje supica

uz saradnju sa Francuzima. I da čujem, kome je još tako zgodan Makedonac kuvao supu na 3.647 mnv? Ako ne moj uspon na četiri vrha preko 4.000 mnv, onda me ovaj momenat sigurno svrstava u manjinu.

Osvanuo je sunčan dan. Sa prozora se kočoperio Matterhorn, a mi krećemo niz ferate ka gondolama. Iskoristimo plato za sletanje helikoptera da se još malo slikamo pored doma Mantova. Evo ga i zelenilo. Opraštamo se sa nestvarno živopisnim krajolicima, ukrcavamo se u minibus i odlazimo ka Novoj Gorici. Udoban i čist srednjoškolski dom naše je konačište. I tu mi proslavismo tri rođendana. Milanka, Nikola i Vlasta (naša prijateljica iz Slovenije) počastiše nas ićem, pićem i pesmom.

Naredno jutro počinje sa vežbanjem joge! Moj strogi trener Branislav Makljenović pokazao mi je „pet Tibetanaca". Postadoh bogatija i za to znanje. Krećemo dalje. U Novom Mestu nas dočekuju Darko, Branko, Srećko, Lojz i Majda. Zajedno sa domaćinima odvezili smo se tridesetak kilometara na Gorjance do planinarskog doma i Trdinov vrh.

Sutradan stigismo u banju Čatež - termalnu slovenačku rivijeru u kojoj je kupanje bilo šlag na tortu, odnosno na ovo naše putešestvije. U pola dva nastavljamo put ka Srbiji - živi, zdravi i zadovoljni. Bio je ovo veliki poduhvat i uspeh, prvi put na Monte Rosi, loši vremenksi uslovi, veći deo ekipe - žene. Nekima je ovo bio prvi uspon preko 4.000 mnv. Ipak, ispeli smo četiri vrha preko 4.000 m među kojima najviši i najzahtevniji od planiranih Zumsteinspitze (4.563 mnv), stekli smo dobro iskustvo za penjanje na još više i zahtevnije vrhove Mon Blan, Elbrus, što nam je bio i cilj.

Ponosne žene učesnice akcije: Lenka, Goca, Ana, Bojana, Nina i Milanka. Što vam ja ne prenesoh, slike će.

„Somewhere over the rainbow

Skies are blue,

And the dreams that you dare to dream

Really do come true"

Tekst: Ana Bubanja i Branko Dikić

Na letovanju kod „Vjeverica”

Kako napraviti sebi idealan aktivni odmor? Najbolji recept je spojiti planinarenje sa kupanjem, bilo to neko jezero ili more. Naš ovogodišnji izbor bila je **Crna Gora...**

Naša mala ekipa se odlučila da ove godine „popenje” deo Primorskih dinarida i to Jezerski vrh na Lovčenu i Zubački kabao i Subru na Orjenu. Smestili smo se kod naših starih prijatelja u Risnu, koji je dobra strateška tačka za nabrojane vrhove, jer se nalazi na sredini Boko-kotorskog zaliva i imate približno isti broj kilometara do polaznih tačaka uspona, pod uslovom da imate sopstveni prevoz.

LOVČEN

Posle prvog dana kupanja i relaksiranja od napornog puta, sutradan se nalazimo sa našim domaćinima iz Planinarskog kluba „Vjeverica” iz Kotora. Dočekuju nas Tanja, Dragan i Pjer. To je sjajna i vesela ekipa. Pada odluka da se od Kotora prebacimo do prevoja Krstac, a odatle peške. Pridružuju nam se i dvoje planinara iz beogradske „Pobede”. Staza nije teška i dobro je markirana, a vreme nas je poslužilo - bilo je vedro i ne previše toplo. Od prevoja Krstac stiže se do Međuvršja, gde se pruža pogled ka Štirovniku (1.749 mnv) i našem cilju - Jezerskom vrhu (1.657 mnv). Lovčen je jednim

delom više kamenit prema moru, a sa druge strane više pod šumom sa brojnim oblicima reljefa. Pored planinarskih staza, takođe je ispresecan starim karavanskim i nešto „novijim” austrougarskim putevima, tako da su mogućnosti za trekking neiscrpne.

Posle nekoliko sati hoda stižemo na Jezerski vrh gde se nalazi Njegošev mauzolej. Posle „poklona Njegoševim senima” i fotografisanja, krećemo dole kroz bukovu šumu. Povratak je išao nešto sporijim tempom, jer smo želeli maksimalno da iskoristimo dan i da budemo što duže napolju. Stižemo u selo Njeguše, koje je bilo puno turista zbog seoske fešte, ali uspevamo da nađemo naše mesto u lokalnoj kafani. Pošto u Risnu boravimo sedam dana, pravimo raspored planinarenja za svaki drugi dan. Sledi dan pauze koje su neki iskoristili za kupanje, a neki i za obilazak obližnjeg starog grada Perasta u koji вреди otići.

ZUBAČKI KABAO

Danas je dan za Zubački kabao (1.893 mnv), najviši vrh na Primorju. Odlučili smo se da krenemo iz sela Crkvice koje se nalazi odmah iznad Risna. Od njega vodi stari austrougarski kolski put, koji dobrim delom ►

Planinarski domovi **PK „Subra”** (Orjen sedlo i Za Vratlom)

www.subra.users.t-com.me

Telefon: +382 69 360 803

Privatan smeštaj Risan (Raša Banićević):

Telefon: +382 32 371 657

Privatan smeštaj Perast (Marko Dudić)

Telefon: + 382 69 234 854 i + 382 32 337 004

prolazi kroz šumu, tako da je prijatno za hodanje. Sama staza nije nešto posebno atraktivna i uspon je vrlo lagan, ali sve vreme se pruža lep pogled na Reovačku gredu. Do Orijen sedla je potrebno dva do tri sata hoda, gde se nalazi planinarski dom. Od doma kreće strmiji uspon gde do vrha treba savladati oko 300 metara visinske razlike. Vreme je počelo naglo da se kvari. Na sedlu smo bili oko podne. Naša greška je bila što nismo krenuli malo ranije na uspon, pošto smo dobili upozorenje da su na Zubačkom česte grmljavinske nepogode u popodnevrim satima, čak i ako je prognoza vremena dobra.

Pri prvim koracima na gore, počinje da grmi. Hodaćmo ipak napred, jedan deo grupe malo ubrzava, a svi se zajedno nadamo da će nas nepogoda ipak zaobići. Na stazi ima puno sprženih starih borova. Podećaju me na one koji se mogu često videti na Prokletijama. Ne sviđa mi se ta slika u kobinaciji za zvukom koji dolazi sa neba. Posle četrdesetak minuta hoda pravimo pauzu da se prikupimo i odlučimo šta raditi dalje, jer grmljavina je sve glasnija i bliža. Moja procena je da smo bili na dvadesetak minuta do vrha, kada je nekoliko puta snažno „puklo“, tik sa druge strane vrha. Odustajemo i krećemo dole. Nije nam žao. Bolje i tako, nego da se neko pretvori u grmobran. Vreme se opet bilo smirilo kada smo bili kod doma. Čak smo razmatrali da manji deo ekipe pokuša ponovo, ali se na horizontu video novi blok oblaka koji bi mogao naići, pa smo ovaj uspon ipak ostavili za neki drugi put.

Sledio je opet dan pauze koji je većina ljudi iskoristio za odmor i „otpadanje“ po plaži. Uveče smo otišli peške do Perasta, za to treba oko 30-40 minuta hoda. Tamo smo iznajmili čamac i isplovili ka obližnjim ostrvima Sveti Đorđe i Gospa od Škrpjela, gde se održavala fešta.

SUBRA

Na Subru je krenula manja ekipa ili kako je jedan naš planinar rekao „tvrdo jezgro“. Ispostavilo se da je ovo bio najzanimljiviji i najzahtevniji planinarski dan. Zbog velike vrućine koja je najavljena, krenuli smo vrlo rano ujutro. Na našu veliku radost, priključili su nam se opet „Vjeverice“ Dragan i Marjan, bez kojih ovaj dan ne bi bio tako dobar. Marjan nas teši, kaže da se i njemu dosta puta desilo da odustane od „projekta Zubački kabao“ zbog grmljavine. Tamo je jednostavno tako!

Krenuli smo od „Borića“, ugostiteljskog objekta koji je prva tačka na stazi. Do njega se dolazi iz Herceg Novog, preko sela Kameno. Odatle se ide serpentinama i širokom stazom do planinarskog doma „Za Vratlom“. Nekada je tu išao stari austrougarski put, ali je sad razvaljen zbog nekih radova. Dom se takođe renovira. Ovaj manje atraktivan deo staze smo prešli pre izlaska sunca i sebi uštedeli vreme i znoj. Na Orijen treba nositi dosta vode, jer je to prilično „bezvodna“ planina. Od doma se izlazi na jedan proplanak sa koga se vide strme kamene terase koje vode ka vrhu Subra (1.679 mnv). Taj deo staze je fantastičan. Stene su vrlo oštre, a tamo gde nisu, imaju strukturu kao šmirgla papir. Treba paziti ruke u delovima staze gde ih je neophodno koristiti pri penjanju, a mislim da, kada bih imao prilike da svakog vikenda idem na Subru, mnogo bih češće menjao planinarske cipele nego što je sad slučaj. Taj deo je prepun vrtača, useka i vrlo čudnih kraških oblika

U akciji su učestvovali planinari PD „Kinđa“ iz Kikinde i Novog Sada, prijatelji društva iz Zrenjanina i Sombora, domaćini - PK „Vjeverica“ iz Kotora, i planinari iz beogradske PD „Pobede“. Pored zahvalnosti domaćinima Tanji, Draganu, Marjanu i Pjeru, zahvaljujemo se i Željku Stračeviću iz PK „Subra“ iz Herceg Novog na iscrpnim instrukcijama za staze koje smo išli bez vodiča, a svima na odličnim markacijama na stazama.

reljefa. Useci su duboki od metar-dva, gde možete nepažnjom povrediti nogu, pa do velikih ponora od kojih je najdublji Nikolina jama od nekih 180 metara dubine. Iz nje izbija hladan vazduh, a dole potpuni je mrak.

Odvajamo malo vremena za vidikovac Vilino guvno, pa nastavljamo dalje. Ubrzo stižemo i na vrh. Naš raniji plan je bio da se vratimo istim putem. Pošto nam se priključila škvala iz Kotora, predlažu nam da se spustimo sa druge strane kroz veliki „Subrin amfiteatar“. Zbog toga smo im jako zahvalni, jer da nije bilo njih, propustili bismo puno toga da vidimo. Koliko god nas je zadivio deo Orjena kada smo išli prema vrhu, sada su impresije terenom bile još duplo jače. Spust koji je sledio je dosta strm i nešto zahtevniji. Neki delovi staze su obezbeđeni sajlom, a inače je sve dobro markirano novim markacijama. Sve vreme spuštanja imate pogled na ponor i na fantastičan Subrin am-

fitetar, kraški fenomen prirode.

Staza nije toliko opasna, ali se mora kretati maksimalno oprezno zbog mogućih povreda. Do dole smo se spuštali prilično sporo, jer na ovakvom terenu ne treba žuriti. Posle toga sledi deo staze koji ide kroz šumu i preko proplanaka, pa sve do Vrbanja. Ako radite ovu turu, čak se preporučuje da se ide u kontra smeru nego smo mi išli, da se popnete uz Amfiteatar, a sidete sa druge strane, ali eto, mi smo odradili ovo na malo teži način.

Po silasku Marjan nalazi izvor vode, bunar za kišnicu gde se poji stoka. Bila nam je preko potrebna, jer smo ovom sparnom i vreloom danu popili sve što smo poneli. Druženje smo nastavili u obližnjem selu ispred prodavnice - sa pivom u ruci. Pao je dogovor da se opet vidimo na pešačkom maratonu Kotor-Lovćen-Kotor, koji se održava 1. oktobra - ko bude u prilici, a sledeće godine svakako. ■

Vjeverak Dragan razmišlja koliko treba lešniku da padne na dno Amfiteatra (Subra)

Lešnica - mesto gde se čovek uvek vraća

Ovo je priča o srcu *Šar Planine* - *Lešnici*, jednom od najlepših i najatraktivnijih planinarskih izletišta u *Makedoniji*...

Zaista je tačno da, kada čovek jednom vidi Lešnicu, uvek joj se vraća. Ovo mesto nalazi se na 1.450 mnnv u središnjem delu Šare. Sa juga je opkoljena sa tri strme lešničke stene između kojih se nalaze dva izrazita kanjona, a ispod - najzele-nija borova šuma. Na severu Lešnice, iznad pojasa zimzelenog i listopadnog drveća protežu se pašnjaci Babaasanice, a na potezu od zapada prema istoku je gornji tok Tetovske reke Pena. Za mnoge ljudi koji su bili ovde, Lešnica predstavljala raj na zemlji. Udaljena je 18 km od Popove Šapke se kojom je povezana makadamskim putem. Od Popove Šapke do Lešnice ima četiri sata hoda.

Planinarski Klub „Ljuboten” bio je organizator više planinarskih manifestacija koje su se odvijale na Šari. Tokom 1954. godine, povodom nacionalnog prazni-ka Ilinden, društvo odlučuje da izvede slet planinara, koji će trajati tri dana sa logorom na Lešnici. Ta ideja

je zaživela. Oko 2. avgusta, na Ilinden, na Lešnici je bio postavljen logor, koji je brojao oko 80 planinara iz Tetova. Posle tog uspešno izvedenog sleta, društvo je odlučilo da logor na Lešnici postane tradicija i da na isto mesto dolaze planinari iz Makedonije i ostalih republika ondašnje Jugoslavije. Od tada do danas ovaj slet održava se svake godine, izuzev par puta. U toku ovih 57 godina, slet se uglavnom održavao na Lešnici, kao trodnevni logor, zatim na Jelaku i Popo-voj Šapki isto tako kao trodnevni logor sa posetom Lešnice, a i kao jednodnevna planinarska tura od Popove Šapke do Lešnice. Organizator sleta uvek je bilo Planinarsko Društvo „Ljuboten”. Kad je logor bio postavljen, u ta tri dana, uvek je bila organizo-vana tura i do Titovog Vrh, Karanikoličkih Jezera, Krivošije, Džinibega i Babaasanice. Na ovom tradi-cionalnom sletu učestvovali su planinarska društva širom Jugoslavije. Najbrojniji sletovi su 1964, 1965, 1987. i 1988. godine, kad je bilo preko 500 planinara. ▶

Planinarski Klub „Ljuboten” iz Tetova je najstarije aktivno planinarsko društvo u Makedoniji. Osnovano je 1925. godine. Klub je uspešan u razvoju planinarstva u regionu, u organizaciji planinarskih manifestacija, planinarskim poduhvatima i razvoju planinskog turizma na Šar Planini.

Planinarski Klub „Ljuboten“ tokom ovih godina produžio je da organizuje tradicionalni slet na Lešnici. Logor je bio na Popovoj Šapki, a izvodila se jednodnevna tura do Lešnice. Ove godine Klub je odlučio da nekoliko članova ode na Lešnicu i urade logor, razgledaju teren i ispitaju uslove, da li bi bilo izvodljivo sledeće godine, da se ovaj slet uradi u potpunosti na Lešnici.

Cetiri člana kluba su otišli i napravili uslove za mesta, gde bi bio logor, očistili put do stare česme sa najhladnom izvorskom vodom i obeležili stazu, a sutradan je desetak planinara završilo posao da kraja i podiglo logor.

SUBOTA 30 JUL

Rano ustajanje, umivanje i pranje zuba u hladnoj reci, čaj od majčine dušice i polazak. Lešnica

*Na samoj **Lešnici**, postjale su **tri planinske kućice** - šumska, policijska i ribarska. Ove kućice bile su tako ukopljene u ambijent planine da uopšte nisu narušavali njen prirodni izgled. Posebno atraktivna je bila ribarska kućica koja građena u alpskom stilu i predstavljala je ukras Lešnice. Svi ovi objekti imali su po dvadesetak ležaja. Ove tri kućice bile su najbolja logistika za organizaciju spomenutih sletova. To je sve tako lepo bilo do 2001. godine kad su u Makedoniji, posebno u Tetovu i na Šari izbili konflikti. Tog leta sva tri objekata su bila spaljena. Od tada do danas, evo već deset godina, na Lešnici ništa nije obnovljeno. Nekadašnji izgled Lešnice narušio se, ne samo zbog ovih kućica, već i zbog vodovoda koji se gradi i lavine koja je uradila svoje. Ipak, Lešnica i kao takva, ostaje jedan od najlepših delova **Šar Planine i Makedonije**.*

je mesto odakle se može obići ceo srednji dio Šar Planine. Od Kobilice, preko Karanikole, Skakala, Babaasanice, Džinibega, Krivošije, Gornje Lešnice sve do najvišeg vrh Šare - Titovog Vrh. Odlučeno je da se tog dana ide na Krivošii, do Krivoškog jezera, Krivoškog vodopada i Kade krivošiske reke. Os-moro su krenuli na planinarsku turu, a dvoje ostali da pripreme i urede logor. Nakon osam sata hoda grupa planinara se vratila. Posle ručka, počela je priprema za sutrašnji dan kad smo očekivali grupu koja trebala je stići sa Popove Šapke.

NEDELJA, 31. JUL

Opet ustajanje i osećaj hladne reke na licu, priprema. Petoro od naše ekipe krenuli su prema Gornjoj Lešnici u susret planinarima koji su krenuli sa Popovu Šapku. A sa Popove Šapke 100 planinara iz

Makedonije, predvođeno ekipom P.K. „Ljubotena“ je krenulo prema Lešnici. Osim grupe planinara, sa Popove Šapke krenulo je i oko 20 mauntbajkera. Ovaj nedeljni dan je bio kao stvoren, planina nas je primila od sveg srca, sunce je bilo predivno, a slabi vetrić je punio naša pluća. Kad je grupa stigla na Lešnicu oko logora, bila je poslužena toplim čajem od majčine dušice. Nakon kraćeg odmora deo grupe je krenuo u posetu do Kade Krivošiske reke. To su prirodi tuneli i putevi koje je voda vekovima klesala u steni. Predivan je prizor, a i dobro osveženje u toplom danu. Uživati se može do beskraja, ali se ipak mora natrag. Po povratka na Lešnicu, grupa je se ponovo razdvojila i krenula prema Popovoj Šapki. Na Lešnici je ostala ekipa koja je pokupila logor i ostavila sve onako kao je bilo pre dolaska, čisto i lepo. Na sastanku Planinarskog Kluba „Ljuboten“ koji je bio posle ovog sleta, odlučeno je da se iduće, 2012., ovaj slet kompletno organizuje na samoj Lešnici kao što je nekad bilo. Svi su članovi to prihvatili. Iduće godine, Bože zdravlja, početkom Juna pozvaćemo sva planinarska društva da se uključe i budu naši gosti na 58. Tradicionalnog Ilindenskog Sleta „Lešnica 2012“.

Jovan Božinoski

PLANINARENJE

KONTAKT INFO

Planinarski Klub „Ljuboten“

Adresa: Ulica K. J. Pitu 6, 1200 Tetovo, Makedonija

Telefon: +389 44 333 226 i +389 75 64 93 93

E-mail: kontakt@pkljuboten.org.mk

Web: www.pkljuboten.org.mk

Planinarski klub VJEVERICA Kotor

PJEŠAČKI DAN Kotor-Lovćen-Kotor

01.oktobar 2011.

Pješački dan Kotor-Lovćen-Kotor održaće se u subotu, 01.oktobra 2011. Ovu manifestaciju organizuje planinarski klub "Vjeverica" iz Kotora.

Ciljevi manifestacije su: promovisanje pješaćenja kroz prirodu i boravka u prirodi, podsticanje i doprinos očuvanju životne sredine, podsticanje održivih vidova turizma i promovisanje prirodnih ljepota zaleđa Kotora i Lovćenskih padina.

Ukoliko volite planinu i druženje u prirodi, pridružite nam se!

Ono što maraton Kotor-Lovćen - Kotor čini posebnim je činjenica da se kreće sa "morske pjene", a da se najvišlja tačka nalazi na 1657 metara nadmorske visine. Trase vode kroz vrlo atraktivne prirodne ljepote i kulturne znamenitosti, od kamenitog zaleđa kotorskih strana pa do šumovitog dijela Nacionalnog parka "Lovćen".

Važne informacije!

Program je podijeljen u nekoliko kategorija: maraton, pjesacka tura Krstac, i rekreativna tura Praćiste.

Okupljanje i registracija ucesnika/ca je 1. oktobra 2011 (subota). Mjesto okupljanja i polazak za sve kategorije je Gurdic - južna gradska vrata. Vrijeme okupljanja za:

Kategorija	Okupljanje	Krajnja visinska tačka trase
Maraton	6.30.h	Njegošev mauzolej (1657m)
Krstac	7.00.h	Prevoj Krstac (948m)
Praćište	7.30.h	Praćište (500m)

Cilj za sve kategorije je Tabačina tj. "Crnogorski Pazar".

Prijave za maraton i više informacija na: www.vjeverica.org

Maraton - Jahorina 2011

Na prvom planinarskom maratonu, koji je održan na **Jahorini 28. avgusta**, prvo mjesto je zauzeo Jasmin Šitkovac iz Sarajeva sa vremenom 1:07:03...

Dva člana PD „Trebević“, Dragan Gnjatić i Zoran Lučić, učestvovali su na prvom planinarskom maratonu „Jahorina 2011“ u organizaciji PD „Javorina“ Pale. Pridružili su im se i dva člana iz PSD „Treskavica“ - Ostoja Medić i Branka Kovačević.

Na stazi maratona bilo je postavljeno osam kontrolnih tačaka na kojima se služilo osvježanje za takmičare i vodila evidencija o prolaznom vremenu takmičara. Cijela staza je bila pokrivena propisanim planinarskom signalizacijom u vidu markacija i putokaznih tabli. Start trke je bio kod starog željezničkog mosta u Gornjim Palama na

870 mnv. Cilj trke je bio ispred hotela „Bistrica“, na udaljenosti od 14 km na 1.600 mnv. Ukupan uspon na stazi iznosi 730 metara razlike u nadmorskoj visini.

Sama staza je bila perfektno urađena i nije bila nešto naporna tako da smo je prošli u laganom hodu. Nakon završetka trke uslijedio je ručak i dodijela diploma. Ovom prilikom se posebno zahvaljujemo PD „Javorina“ i Mladenu Lukiću na zaista dobroj organizaciji i gostoprimstvu. Ostaje žal što su bila samo dva člana našeg društva, kada se zna da su Jahorina i Pale udaljeni samo dvadesetak kilometara od nas.

REZULTATI

Na Prvom jahorinskom maratonu održanom 28. avgusta, na Uspenje presvete Bogorodice, prijavilo se preko 50 takmičara iz Novog Sada, Prijedora, Prnjavora, Bijeljine, Zvornika, Kalinovika, Trnova, Lukavice, Sarajeva i Pala.

Prvo mjesto je zauzeo Jasmin Šitkovac iz Sarajeva sa vremenom 1:07:03, a drugo Dragana Pandurević iz Pala sa vremenom 1:07:13. Treći je bio Stefan Lopatić iz Pala 1:20:56, četvrto Bojan

Dupjanin iz Sarajeva, a peto Željko Dulić iz Novog Sada.

U konkurenciji juniora do 16 godina najbolji su bili Kosta Šumar iz Pala (27 minuta), Stefan Lazarević iz Pala i Miloš Rudić iz Pala.

Prva u konkurenciji žena je bila Nevenka Zorić iz Bijeljine, a najmlađi učesnik je bila Anja Šljivić iz Pala, sa šest godina i osvojenim 11. mjestom u konkurenciji juniora.

Od planinarskih klubova, prisutni su bili: PD „Vilina Vodica“, Bukovac (Novi Sad), PD „Majeвица“, Bijeljina, PD „Mladost“, Zvornik, PD „Lelija“, Kalinovik, PD „Treskavica“, Trnovo, PD „Trebević“, Istočno Sarajevo i PD „Javorina“ Pale.

Zoran Lučić
planinarsko društvo „Trebević“
Istočno Sarajevo

Zahvaljujemo se institucijama i službama koje su obezbeđivali maraton:
Gorska služba spasavanja Jahorina,
Dom zdravlja Pale
Crveni krst Pale.

Mala, ali odabrana ekipa uputila se u *Italiju*. Njihov cilj je stena - izazovna lokacija Val di Mello...

Nervoza zbog nedovoljno informacija oko polaska u meni je polako gasila želju za tim dugo čekanim poduhvatom. Moje prvo penjanje u Alpima i to - ni manje ni više - do Italija. Dodatno negodovanje zbog loše vremenske prognoze, ali ipak na put krećemo optimistični i veseli. Kako zbog lošeg vremena tako i zbog umora, neispavanosti od duge vožnje odlučujemo se na predah i spavanje u Sloveniji. Dolazimo u kamp, koji se nalazi ispod stene u kojoj, gle, ima i penjanja. Za sada, odlična varijanta!

Upenjavamo se za naredne dane i pripremamo za dug put do Italije. Stižemo u Val di Mello, tražimo kamp, raspitujemo se o smerima i vodiču i planiramo penjanje narednog dana. Pažljivo probiramo nešto za lagani start i odlučujemo se za stometerske petice. Penjanje u granitu dosta se razlikuje od svega što sam do sada penjala. Oborene ploče u kojima je najbitnije dobro postaviti noge, jer izbor hvatova uopšte nije zavidan. Trenje savršeno drži i to mi se sviđa. I vreme je odlično. Posle par dana penjanja u dolini odlazimo na visinu. Pakujemo rančeve, sedamo u kola i odlazimo u Bagni di Massino odakle treba da se popnemo do Rifugio Gianeti i pređemo oko 1.500 m visinske razlike.

Znala sam da neće biti nimalo lako jer ovako nešto nisam radila još od zime 2009. godine. Pripremam se na višesatni težak uspon i lagano krećemo ka gore. Ne znam ni sama koliko su mi pomogle one „psihicke“ pripreme, ali sam sigurno grabila ka gore. Bila sam umorna, ali i inspirasana mnogim stvarima. Moje prvo penjanje na visini, odmor koji me gore čeka i uživanje posle ispenjanih smeri. Poslednjih sat vremena uspona mi je definitivno palo najteže. Iščekivanje kraja, težak ranac, umor i opet umor... Pravila sam česte pauze i konačno - stigoh. Tek posle prespavane noći osećam posledice jučerašnjeg uspona... Ipak je to bio veliki zalogaj za mene.

Osećam umor, ali i zadovoljno što sam uspela.

Ujutru ustajemo rano i krećemo na penjanje. Rekli su nam da će biti lep dan, mada se po jutru ne čini tako. Oblaci, magla i ne tako visoka temperatura. Jakne su u rancu i ništa nas neće iznenaditi. Smer se nalazi na ovom bloku karaktersitčnog oblika. Ekspoziran i atraktivan za penjanje.

Iako se čini na dohvat ruke, od doma smo pešačili ►

dobrih pola sata, a možda čak i više. Navikla sam da penjem na suncu, u majici kratkih rukava, vreloj steni, pa je ovo za mene bila prilična novina. Sa par slojeva stvari na sebi i maglom oko sebe, sa ledeno hladnim rukama ulazim u smer. Opasno mi se sviđa stena i stil penjanja! Aca i ja smenjujemo se u vođenju i čini mi se da sve više uživam. Aca se, pak, žali da mu hladna stena i ne prija toliko.

Nakon 120 metara izlazimo na vrh, ali se zbog magle, nažalost, ništa ne vidi. Izlaz smeri je na oko 2.900 mnv. Što je brže moguće abzajljujemo dole i vraćamo se u dom. Posle prve smeri ispenjane na ovako velikoj visini sabiramo utiske, čekamo navezu koju su činili Kuki i Peca, pakujemo rančeve i spremni smo za povratak u dolinu. Mnogo akcije za kratko vreme. Očekivala sam da će silazak biti lakši od uspona, ali sam se, po svemu sudeći, malo prešla.

Krećemo pevajući, ali posle mnogo pregaženih kamenja i trave počinjem da osećam bol u kolenima i listovima. Ubrzo zatim osećam se kao fudbaler. Noge me strašno bole, a težak ranac i dalje nemilosrdno opterećuje moja leđa. Ne toliko fizički napor, koliko me je psihički porazio taj mučni silazak koji kao da nema kraja. Korak po korak, noga ispred noge, polako, jer brzo nisam mogla, spustili smo se do kola. Bol u kolenima bio je takav da mi je stvarno bilo teško da budem u stajaćem položaju. Zbog toga sam legla čim sam ugledala šator. Sledećeg dana odmor mi je bio i više nego potreban. Prijalo je, jer je dan posle bio rezervisan za smer od 650 m, ocene VI+, a čija težina ne pada ispod petice. Bio je to veliki izazov za mene.

Znala sam da na štandovima moramo biti brzi i efikasni, jer to je ključ brzog penjanja. Isto tako moramo biti dobro koncentrisani kako bi sve bilo sigurno i bezbedno. Uveče je pala kiša i padala je celu noć. To nije ubilo nadu u meni da će sutra biti lep dan za penjanje i moju, pre svega, želju za tim. Stena se na suncu brzo suši, ali pre deset sati nije bilo smisla ulaziti u smer. Tako smo i uradili. Prva dužina se još uvek nije osušila i bilo je to odvratno mokro penjanje po ploči! Pomalo i strašno... Sunce nam se smilovalo i osušilo ostatak smeri. Tako smo uložili sve da budemo brzi i efikasni. Smenjivali smo se u vođenju i dobro nam je išlo. Na štandovima nije bilo priče, već samo razmena opreme i nastavak dalje. Bilo je naporno. Ocene su bile konstante, a stilovi se smenjivali. Oborene ploče, malo pukotine, previsi (ne dugi i teški), pa sve u krug. Na oko 100 metara pred kraj stvarno mi je bilo dosta i jedva sam čekala da se sve završi. Požurili smo polako i na vrhu bili u tačno 16 sati, sto znači šest sati penjanja. Za prvi put, mislim da i nije tako loše prolazno vreme. Sačekali smo sledeću navezu - Pecu (koji je celu smer majstorski sam izveo!), Kukija i Cobeta. Znala sam da agonija tek sledi - 15 dužina abzajla.

Silazimo baš kada počinje da pada mrak. Dobro da nas nije uhvatio u steni. Kroz šumu se sjurimo dole, gde nas je Laza strpljivo čekao. Bio je ponosan na nas (i ja sam). Vraćamo se u kamp i posle tuširanja lagano odlazim u svet snova. Sledeći dan okružuju nas teški, sivi oblaci i svesni smo da kiša koja pada celu noć i jutro onemogućuje penjanje narednih par dana. Tako se odlučujemo na pakovanje i povratak kući. Ova fenomenalna akcija, održana od 27. jula do 6. avgusta, polako se završavala. Popela sam odlične smeri, videla Italiju, pričala svojim omiljenim jezikom sa divnim pričljivim ljudima, unapredila svoje znanje i nadogradila iskustvo... Bolje je možda i moglo (ah, uvek može!), ali sam ja ovim potpuno zadovoljna. U ovoj toploj noći, koju provodim u svojoj sobi, nedostaju mi planine, nasmejana lica dragih ljudi koji su ovo upotpunili, kao i svi oni stranci koji su nas uvek srdačno pozdravljali sa neizbežnim - CIAO!

Katarina Manovski

Biciklom do Hilandara

Aleksandar Isaković i Dragan Vasić iz Loznice krenuli su na, kako će se ispostaviti, duhovno putovanje bajkom u Svetu Goru...

Krenuli smo iz Loznice moj drug Aleksandar Isaković i ja 18. juna u pet sati. Prethodnog dana posle večernje molitve u Novoj Lozničkoj crkvi Otac Tripić čitao nam je moleban za sretan put. I zaista sreća nas je pratila tokom celog putovanja.

Prvog dana smo prošli: Osečinu, Valjevo, prevoj Kaona na planini Maljen, Kosjerić, Požegu i u Čačak stigli oko pet sati popodne sa ukupno pređenih 180 km.

Drugog dana, u pet ujutro, već smo bili na biciklima. Umor od prethodnog dana koji smo sinoć osećali nestao je, ali sunce je i dalje neumorno pržilo sa 40 stepeni u hladu, dok je na asfaltu bilo ko zna koliko. Zaštitili smo se kremom za sunčanje +30 i „nagazili“. Vozili smo: Trstenik, Kraljevo, Kruševac, jezero Čelije, Blace i u Prokuplju smo oko četiri sata. To je bio kraj vožnje drugog dana sa opet pređenih oko 180 km, a efektivno smo na biciklu bili oko osam i po sati.

Treći dan: Prokuplje, Žitorađa, auto put, Leskovac (tu nam se priključuje Branislav Manasijević iz Medveđe), Vladičin Han, Vranje, planina Kozjak, manastir Prohor Pčinjski, granica sa Makedonijom, Kumanovo. Spavamo kod Marjana Petrevskog, potpredsednika Biciklističkog saveza Makedonije.

Četvrtog dana vozimo kroz Makedoniju, jutro je hladno ispod deset stepeni, dok je popodne pržilo preko 40 stepeni na asfaltu. Prolazimo: Sveti Nikole, Štip, Radoviš, Strumicu i u Stari Dojran stižemo u tri popodne.

Petog dana (22. jun) prelazimo u Grčku. Teren je valovit do Soluna, vozimo pored jezera - ravno i monotono... Kod Stavrosa smo izašli na Jonsko more, pa u Jerisos stižemo oko pola šest popodne i tu je kraj

vožnje. Odlično se osećamo. U odličnoj smo kondiciji i bez ijedanog kvara na biciklu ili probušene gume. Bicikli su nas odlično nosili i služili 900 km.

Odmaramo se brčkajući se na plaži u Jerisosu šestog dana, koga smo planirali za rezervu putovanja. Gosti smo kod naše zemljakinje Biljane.

Na Svetu Goru, do Hilendarske luke idemo malim gliserom, koji vozi od Jerisosa do manastira Velika Lavra. Iskravamo se u Hilendarskoj luci. Osećamo neki duhovni mir, lakoću, radoznalost i oduševljenje što hodimo stazama kojima su pre hodili Sveti Sava, Sveti Simeon, car Dušan, brojni monasi, isposnici... ▶

Prolazimo pored skretanja za manastir Esvigmen. Naokolo su čempresi i sve fotografišemo. Ugledali smo Hilandar. Tu na trenutak zastajemo... Zrači nekim sjajem i veličinom. Stižemo na kapiju. Mi grešni udostojeni smo da prođemo kroz kapiju kroz koju su pre nas toliki sveci, duhovnici, podvižnici, velikani prošli, sedamo, pozdravljamo se sa ocem Simeonom. U manastiru Hilandaru smo bili tri dana. Rečima se ne može opisati taj doživljaj, pa ja neću ni pokušati. Liturgija, ikone, besede sa monasima, trpezarija, loza Svetog Simeona, bunar Svetog Save, riznica, hilendarsko vino...

Posle ručka, 26. juna, odlazimo iz Hilandara u manastir Konstamonitu. Ovo je jedini manastir na Svetoj Gori u koji još nije uvedena električna energija. Posle večernje liturgije i večere spavamo u manastirskom konaku, u ćeliji. Na stolu je lampa petrolejka, bokal, čaša, šibica, na zidu ikona, a na sredini je izvučen čunak za peć. Sa nama su i dva Grka. Nigde se lepše ne spava nego u manastirima na Svetoj Gori.

Narednog dana smo se feribotom prebacili do glavne svetogorske luke - Dafna, a zatim autobusom do Kareje - glavnog grada Svete Gore. Potom smo minibusom putovali do najstarijeg i prvog u hijerarhiji manastira na Svetoj Gori - manastira Velika Lavra. Puno je gostiju. Nisu svi pravoslavci, a mi konačimo u ćeliji sa dvojicom Mađara. Večernja i jutarnja liturgija, ručak... Krećemo da obiđemo najjužniju stranu Svete Gore, 20 km pešice po makiji, kamenu, šumi, zaobilazimo skitove „Katunakija“, „Karulja“, a zatim

slede „Sveta Ana“ i „Novi Skit“. Stižemo umorni od pešačenja u manastir Svetog Petra i Pavla. Nedugo za nama stigoše i jedan Poljak i dvojica Austrijanaca, koji posle konaka hoće da krenu na vrh Atosa. Bili smo na večernjoj liturgiji, dobili večeru i lepu renoviranu ćeliju za prenočište.

U utorak, 28. juna krećemo sa Svete Gore feribotom koji zastaje kod manastirskih luka. Gledamo goste koji dolaze iz Hilandara. Naši bicikli nas čekaju u Jerisusu. Oko tri popodne se pozdravljamo sa Biljanom i oko šest stižemo u Stavros. Kažu nam: „Pre petnestak minuta ode autobus za Beograd sačekajte, sutra ima sledeći!“. Pa smo tako smo i uradili.

Utisci sa vožnje biciklom do Svete Gore i boravak na Svetoj Gori su impresivni. Oni su sa nama sve vreme i kad smo stigli u Beograd i dok smo biciklima vozili preko Obrenovca do Loznice. Od tada nas svakodnevnos nešto poseti na to putovanje.

Dragan Vasić

Dvomesečni kurs za nove članove GSS

Više od 600 intervencija i akcija spasavanja godišnje izdvaja članove Gorske službe spasavanja Srbije (GSS) od pripadnika drugih dobrovoljnih i neprofitabilnih organizacija. I ove godine dvomesečni kurs za nove članove GSS će početi u oktobru za oko četrdeseta polaznika. GSS je otvoren za svakog ko je zainteresovan da se bavi spasavanjem u prirodi i specifičnim urbanim uslovima, a stariji je od 17 godina, ko poseduje određeni nivo fizičkih sposobnosti i prethodnih znanja, i ima adekvatan psihološki profil. Sve ovo je neophodno da bi se oformio funkcionalan tim, jer je osnova svakog rada u GSS-u timski rad.

Uvodno testiranje će se vršiti u nizu gradova Srbije. Testiranje je besplatno. Način prijavljivanja i odabir kandidata koji zadovolje minimalne i diskvalifikacione uslove objavljeni su na Internet stranici www.gss.rs, a polaznici snose deo troškova tečaja. Uspešnim završetkom ovog zahtevnog tečaja, pripravnici GSS stiču pravo da učestvuju u timovima GSS i asistiraju u akcijama spasavanja tokom jednogodišnjeg pripravnčkog staža, posle čega se vrši finalna selekcija i prijem u punopravno članstvo. Član GSS je i član jednog velikog tima usko povezanih ljudi u zemlji i inostranstvu, deo elitne društvene i profesionalne mreže onih koji ne vide u svemu prvo i jedino lični interes. Pored znanja, sposobnosti i psihofizičke spremnosti koje im koriste u svakodnevnom životu, svaki od članova, popularno zvanih GSS-ovci, ima priliku da redovno učestvuje u mnogim sportskim događajima i ekspedicijama u zemlji i inostranstvu. Članovi GSS su ljudi različitih godina i profesija. Tu su doajeni koji su šezdesetih godina bili prvi alpinisti i speleolozi u Srbiji, srednja generacija koja je razvila delatnosti GSS-a i ustanovila pravce rada i razvoja koji se i danas prate i nova generacija vedrih i sposobnih, uvek nasmejanih mladića koji postižu zapažene sportske uspehe kao što su i usponi na najviše vrhove sveta. Ono što odmah upada u oči je taj duh zajedništva, u svim situacijama, uprkos svim razlikama, sve prisutna šala i smeh i večna spremnost na pokret, bilo da je u pitanju rad ili zabava.

Dodatne informacije se mogu pronaći na našoj internet stranici www.gss.rs.

VESTI

Seminar za spasavanje iz stene

Gorska služba spasavanja Srbije (GSS) organizovala je seminar za spasavanje iz stene i evakuacije žičara za kolege spasioci iz Makedonije, prve nedelje u septembru, na Kopaoniku. Seminar se održao na zahtev Međunarodne komisije za alpsko spasavanje ICAR, čiji je GSS punopravni član. Ovom prilikom GSS-u je dato u mandat da, tokom seminara, oceni spremnost spasilačke službe Makedonije da pristupi ICAR-u. To potvrđuje renome, koji GSS uživa u zemlji i inostranstvu, te predstavlja priznanje kontinuitetu i kvalitetu rada GSS-a i njegovog članstva poslednjih decenija. Međunarodna komisija za alpsko spasavanje ICAR je asocijacija spasilačkih službi sveta, kojoj je cilj razmena iskustava i znanja u oblasti letnjeg i zimskog spasavanja. ICAR je osnovan 1948. godine, a danas ga, uz GSS Srbije sačinjava još 29 drugih nacionalnih spasilačkih organizacija iz Evrope i Severne Amerike. Spasioci iz Južne Amerike, Južne Afrike i Nepala, kao dopisni članovi i imaju koristi od rada ove asocijacije.

Alpinistički kurs na Romaniji

Gorska služba spasavanja Jahorina organizovala je sredinom septembra, obuku spasavanja sa skijaških žičara na Jahorini. Na obuci je aktivno učešće uzela i Hercegovačka služba spasavanja iz Mostara. Takođe, GSS Jahorina će biti organizator alpinističkog kursa na Romaniji od 25. septembra do 1. oktobra. Kurs će voditi poznati instruktori alpinizma iz Srbije, a na kursu je učešće najavio veći broj ljubitelja alpinizma, članovi Gorske službe spasavanja Jahorina, pripadnici specijalne policije Republike srpske i pripadnici jedinice za podršku Istočno Sarajevo.

PHOTO: SXC

AUSTRALIJA

Velika, crvena zemlja

Australija je zemlja neobičnih životinjskih vrsta i neverovatnih prirodnih lepota. Jedina je država na svetu koja ima čitav kontinent samo za sebe i do koje se u najboljem slučaju stiže nakon dosta letenja ili plivanja...

Kada se već nađete na tlu velike crvene zemlje, ono što treba doživeti i videti jeste nesvakidašnja priroda i aboridžinska Australija... Aboridžini je zajednički naziv za domorodačka plemena Australije. Koren reči znači „od početka“, jer se smatra da na ovim prostorima prebivaju od samog početka vremena - prema mišljenju nekih još od perioda poslednjeg Lednog doba. Svaka plemenska grupa imala je svog vođu - starijeg iskusnijeg muškarca koji je znao gde i kada treba postaviti logor, krenuti dalje i u kom pravcu, gde ima vode, kada i gde se može uloviti hrana, a omladina je neretko podvrgavana užasnim tradicionalnim obredima i inicijacijama.

Domoroci su podeljeni na stotinak plemena i nekada su govorili više od 600 jezika. Danas ih ima mnogo manje - nestali su ili su prosto asimilirani u savremeno australijsko društvo. Deo aboridžinskog stanovništva u potpunosti je urbanizovan i živi u gradu, pohađa škole i fakultete. Drugi, pak, živi u gradu, ali se baš nešto i ne snalazi u gradskom životu i u teškoj je finansijskoj situaciji, dok ostali žive u rezervatima (pretežno pustinjским) u unutrašnjosti kontinenta i na severu zemlje. U gradu se često viđaju mladi Aboridžini koji sviraju svoj narodni instrument didgeridoo - drveni rog velikih proporcija, i na taj način zarađuju novac za studije.

Aboridžini je „belačko“ ime za starosedeoce, a oni sami sebe nazivaju Anangu.

ULURU

U centralnom delu Australije nalazi se ogromno uzvišenje crvenkaste boje, sveta planina za Anangu plemena. To je Uluru ili Ejers Rok - dragocena steno-vita formacija, mesto drevnih mitova i legendi koje ima poseban duhovni značaj jer ga je napravio sam duh predaka. Tokom dana menja boje u zavisnosti od odsjaja, a zalazak kao i izlazak sunca je na horizontu iza stene nestvaran.

Iako je penjanje na Uluru najatraktivnija turistička

Levo: Tako australijski - ozbiljno upozorenje: „kengur na putu“; Gore: Plaža bez ajkula
.....

aktivnost, aboridžinska zajednica to smatra ozbiljnim sknavljenjem stene i insistira na tome da se određeni delovi stene čak ni ne fotografišu. „Anangu mole turiste da se ne penju na Uluru“, kaže natpis... jer se na svetu zemlju može penjati samo inicirani Anangu muškarac.

KIMBERLI

Oblast Kimberli nalazi se na severu države, u Zapadnoj Australiji, a ime je dobila po pejzažnoj sličnosti sa istoimenim „dijamantskim poljima“ u Južnoj Africi.

Teritorija je ispresecana planinskim vencima, klisurama i strmim grebenima. Iako planinski vrhovi ▶

retko dostižu visinu veću od 1.000 m prilično su strme, te su tokom vlažnih sezona predeli teško prohodni, a putevi često „zapečaćeni” i poplavljeni. Tokom kišne sezone, od novembra do aprila, na ovom prostoru se iscede svi mogući i nemogući oblaci iz Indijskog okeana. Ovaj period se u poslednje vreme osetno povećava, što naučnici dovode u vezu sa azijskim zagađenjima više nego sa globalnim zagrevanjem.

Ovo je jedan od najtoplijih delova Australije, a populaciju sa 33% čine Aboridžini, koji u ovom području razlikuju šest godišnjih doba različitih po meteorološkim prilikama i pojavama koje se odnose na biljni i životinjski svet.

Obala Kimberlija bila je posebno privlačna u najvećoj meri zbog razvijene industrije „dragog kamena”. Trećina godišnje svetske proizvodnje dijamanta se iskopa upravo ovde.

.....

Dole: Aboridžin svira didžaradu; **Desno:** Umetnost Kimberlija - kengur

Purnululu je nacionalni park u blizini grada Kununura u oblasti Bungle Bungle i karakterišu ga spektakularni, prostrani kraški tereni, duboke klisure, strme kupole i odseci izgrađeni od kvarcnog peščara sa vizuelno upečatljivim narandžastim i sivim horizontalnim šarama.

Nacionalni park karakteriše i nekoliko endemskih vrsta, biljnih i životinjskih.

Postoje crteži na stenama koji tek treba da budu detaljno ispitani. Slike prikazuju krokodila, kornjaču, ribe, kengura i emu te ocrtavaju važnost ovih životinja u životima ljudi tog vremena.

ORIGINALAN AUSSE

Originalni Austarlijanac, iliti Ausse, može se smatrati samo onaj čiji su roditelji, te praroditelji rođeni na tlu Australije. Svi ostali su „dodoši”. Iako ponosni što se mogu nazivati Aussiejima, opšte je poznato ko su zapravo bili prvi doseljenici na ovim prostorima.

Ovde odlično funkcioniše multikulturalnost - svi su dobrodošli i svi se mogu osećati prihvaćeno. Australijanci su jednostavni i opušteni, a opet nekako ozbiljni i - nekako drugačiji od nas...

OPASNOST VREBA

Australijska prostranstva kriju gomilu opasnih stvorenja koja vam mogu naškoditi. Ovde je otrovno sve što leti, pliva i gmiže. Čak i debeljuškasti „mečići”

AUSTRALIJA UKRATKO

- U australijskim parkovima često se može da vidite natpis: „**Please step on grass in Australia**”.
- Broj otrovnih **zmija** nadmašuje broj neotrovnih. Jedna od najopasnijih je **tajpan** – rasprostranjen u severnom i severoistočnom delu Australije. Otrov ove guje dva puta je jači od otrova kraljevske kobre.
- U australijskim vodama živi jedno od najopasnijih i najotrovnijih morskih stvorenja. To je **morska osa** – meduza veličine nokta, poznata po neverovatno bolnim ubodima. Protivotrov nije pronađen te žrtve obično umiru.
- „**Koala**” je aboridžinska reč koja znači „bez vode”. I zaista, koale veoma retko piju vodu. Torbari su, a ne medvedi – kako ih često nazivaju. Njihov mozak je neobično malih dimenzija, hrane se lišćem eukaliptusa koje je generalno otrovno te u većoj koncentraciji otrov može biti koban i po njih same.

koji žvaću eukaliptus umeju da budu vrlo nezgodni. Možete se kladiti da će većina ptica bar poželeti da vas pakosno kljucne.

Šarenilo pokretnih boja koje vam lete nad glavom stvaraju čudan osećaj. Ipak, zanemarujući broj letećih vrsta, najprepoznatljiviji simbol Australije su ipak kenguri. U blizini manjih gradova su naviknuti na ljude, dopuštaju čak i da ih hranite, te dolaze u obližnje parkove da obeduju i odmaraju u hladovini. U sumrak pak predstavljaju opasnost za ljude na prostorima uz autoputeve, jer ih umeju čoporativno prelaziti.

PLAŽE

Plaže su fascinantne. Na nekima je pesak toliko sitan i beo da imate osećaj kao da hodate po snegu, čak i škripi dok koračate. A s obzirom da se njihovo visočanstvo – ajkule pojavljuju s vremena na vreme, neke plaže su ograđene podvodnom čeličnom mrežom. Ronioci su takođe upozoreni na oprez jer, iako retki, ipak postoje slučajevi napada ajkula.

Ukoliko se odlučite za krstarenje, možete uživati u podvodnom svetu jer većina brodova ima providno dno. ■

GDE, ŠTA, KAKO...

Hrana i piće

Engleske mesne pite sa iznutricama, tajlandski riblji kolačići i kineske nudle... Australijanci su mešavina, kao i njihova hrana...

I danas se neretko pripremaju jela poput jagnječeg pečenja i mesne pite sa bubrežima, a hrana poput palente, tajlandskih ribljih kolačića i kineskih nudli - deo je svakodnevne kuhinje tipične australijske porodice.

Najnoviji trend je bush food - hrana domorodaca. Prepoznatljive aboridžinske namirnice su lišće limunaste mirte, biber, spanać, bush tomatoes (pustinjsko grožđe) i macadamia oraščići. Jedan od tipičnih australijskih jelovnika sastoji se od paštete od gušćje jetre sa biberom i kengurovog odreska s grila.

Popularna je i fusion cuisine - mešavina različitih svetskih kuhinja. Pripremaju se najrazličitija jela i egzotični recepti poput pirinča sa kineskim pečurkama pečenim u bananinom lišću, ili slatkog krompira na šećernoj trski.

Roštiljanje, ili „barbie” kako ga Australijanci nazivaju, zauzima važno mesto u društvenom životu. Priprema se gde se stigne - u vrtu, na terasi, krovu ili na plaži.

Popularni specijaliteti su **damper** - tradicionalni australijski beskrvasni hleb koji se peče na logorskoj vatri ili pećnici od livenog gvožđa; **balmain bugs** - pljosnati račići koji se pripremaju na grilu; **meat pies** - male pite od mesa obično prelivene umakom od paradjza; **lamingtons** - kockice od biskvita prelivene čokoladom i uvaljane u kokosovo brašno (nešto kao naši „čupavci”); **vegemite** - crni, gusti namaz od kvasca i povrća, najčešće se jede namazan na tost; **anzac biscuits** - hrskavi trajni kolačići od zobi, kokosovog brašna, bez jaja, s medom ili sirupom od javora.

Australijanci uglavnom piju pivo (Crown Lager, Extra Dry), mada imaju i odlična australijska vina. Oznaka BYO (bring your own), znači da možete doneti i piti svoje vino u restoranu, a čest napitak je billy tea - čaj koji se priprema u metalnoj konzervi (billy) na otvorenoj vatri.

UKRATKO: Ako volite da roštiljate - Australija je pravo mesto za vas. U protivnom se nećete baš najesti!
Milijana Tomić, geograf

PHOTO.SXC

Sam svoj majstor

Saznajte šta sve može da pođe nizbrdo i kako šetnja planinom može da postane uvod u pravi horor film, a kako vi sebi i drugima možete da popravite odvratan dan. Sve to po tačkama planinarskog priručnika za povređene i izgubljene...

Budimo realni, nekada se u prirodi život za- komplikuje iz čista mira. I pored svog iskustva i znanja, neko će se okliznuti i povrediti, naći će se pametnjaković da, nakon „piš pauze“, skrene sa staze i nestane u grmlju, a neka mudrica naprasno može da odluči da krene prečicom koja to nije... Da zlo bude gore, to možete da budete vi... Evo male pomoći koja vam može olakšati snalaženje u prirodi, tim pre što do sada, najverovatnije niste ni razmišljali šta sve može poći nizbrdo.

POVREĐENI, A BEZ KOMPLETA PRVE POMOĆI, ILITI NE PITAJ ME MAJKO, KAKO TI JE DRUŽE

Otišli ste na planinarenje, okliznuli ste se i povredili se. Kod sebe imate planinarski ranac sa nekim uobičajnim sadržajem za trekking turu, ali ste prvu pomoć, kao po običaju, zaboravili da spakujete. Šta raditi? Za početak bez panike! Prestanite da vrištite i mlatarate rukama, jer možete improvizovati gotovo sve što vam se nalazi u nedostajećem kompletu.

ČIŠĆENJE RANE

OK, prestali ste da paničite, ali tu dolazimo do prvog problema: čišćenje rane. To nam je delimično poznato i to samo u teoriji. Zato, krenimo redom... Ukoliko se radi o sitnijim povredama, već samo krvarenje predstavlja vid čišćenja rane. Sačekajte da krvarenje prestane, pa očistite povređeno mesto.

Čak i kada su u nekim civilizovanim uslovima, ljudi greše kada „rupu na koži“ počnu da zalivaju svim mogućim i nemogućim sredstvima za dezinfekciju, što samo omogućava prljavštini prodrati dublje u tkivo. Suština dezinfekcije je da se prvo očisti mesto oko rane, kako prljavština ne bi dospela unutra. Najobičnijom čistom vodom, koju ste poneli za piće, možete donekle da očistite ranu. Najbolja je ona sa visokim sadržajem joda, mada to verovatno nećete moći da birate u tom

NAUČITE ONO ŠTO STE PROPUSTILI

Prva pomoć nije „znanje odabranih“, već stvar lične kulture. Ukoliko ste planinar, alpinista, penjač, pentrač ili samo „ljubitelj“, a niste prečešljali osnove pružanja prve pomoći... Šta da vam kažem? Jako ste neozbiljni i ne bih voleo da vas sa prebijenom nogom sretnem u planini! Na linku http://www.youtube.com/watch?v=EEn_8LtkhJE&feature=relmfu premudra **Sunshine** će vas uputiti u sve što ste do sada trebali da naučite, a niste imali koga da pitate...

trenutku. Ako slučajno imate sapun (ih, i to ste zaboravili!), možete očistiti površinu oko povrede, vodeći računa da sapunica ne ode na samu ranu.

Ukoliko se radi o nekim ozbiljnijim povredama, najvažnije je da što pre zaustavite krvarenje improvizovanim zavojem. Tek kada prestanete da gubite „dragocenu tečnost“, možete da se koncentrišete na dezinfekciju.

IMPROVIZOVANI ZAVOJ

Nađite najčistiji komad tkanine koji posedujete u trenutku povređivanja, ocepite parče, malo ga zgužvajte ili naborajte i stavite na ranu. Ako procenite da je potrebno još, dodajte preko toga još improvizovanog zavoja i na kraju napravite pritisak trakom ili nekim remenom. Ako posedujete samolepljivu traku, može i ona da posluži, pogotovo za dublje i teže rane. Tek kada se zaustavi krvarenje, možete da razmišljate o čišćenju rane. Imajte na umu da je nakon zaustavljanja krvarenja bolje ostaviti ranu bez zaštite nego priviti prvu strokavu tkaninu koja vam padne pod ruku.

PODVEZIVANJE RANE

U slučaju obilnog krvarenja ekstremiteta (ruke i noge), najefikasniji način zaustavljanja krvarenja je podvezivanje. Iskoristite remen, pojas, kaiš ili delove sa ranca da podvezete povredu. To treba da učinite desetak centimetara iznad povređenog mesta. Podvezivanje je odličan metod za zaustavljanje krvarenja, ali on ne može da traje duže od dva sata, jer ćete u protivnom prekinuti cirkulaciju i tkivo ispod podveza će početi da odumire, a nakon toga možete da se pozdravite sa rukom i nogom. Čim prestane krvarenje podvez treba da počnete lagano da otpuštate.

BILJKE KAO PRVA POMOĆ

Kao izolator i lekoviti sastojak između rane i tkanine može poslužiti list bokvice. Bokvica je poznati hemostatik (zaustavlja krvarenje) i baktericid (uništava bakterije). Jedna je od najrasprostranjenijih biljaka i možete je naći gotovo svuda u prirodi.

Međutim, postoji još jedna, veoma „lekovita bilj-

First aid kit, odnosno prva pomoć:
Nemojte da je zaboravite na klaviru
.....

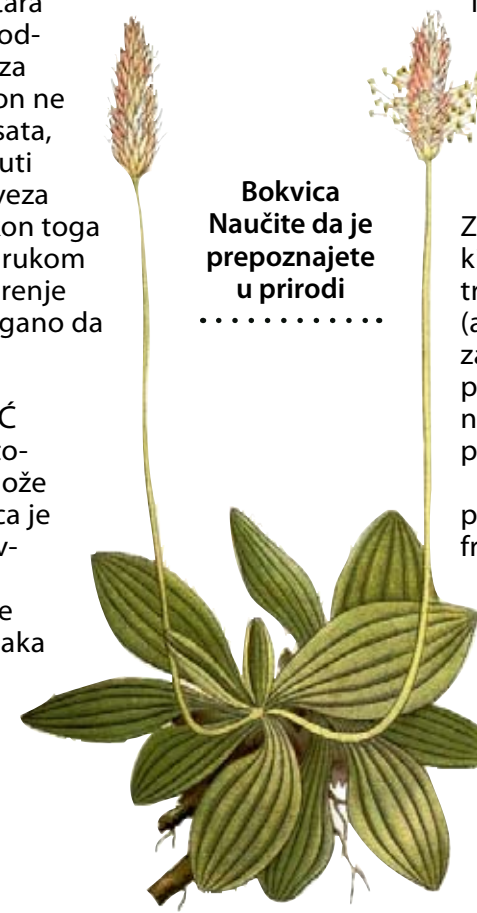
ka“, koju možete naći u četinarskim šumama. To je lišaj (lat. Lichenes). Lišajevi su sve samo je biljke! To su složeni organizmi, kako premudra Wiki kaže, „izgrađeni od minimalno dva člana: mikobionta - gljiva i fotobionta - algi i/ili cijanobakterija, združenih u mutualističku simbiotsku zajednicu“. Pored toga što ruže i uništavaju šume, imaju i korisnu stranu - ljudi su ih vekovima koristili kao antiseptičko sredstvo, a u nekim zemljama su i zaštićeni.

Zapamtite da sve biljke mogu da vam pomognu trenutno, ali da nikako ne mogu biti sredstva lečenja, jer ćete ubrzo imati jednu smrdljivu ranu iz koje vreba infekcija.

UDLAGE

Nadajmo se da udlage neće nikome trebati, pogotovo ako sam hoda po planini. Razne su mogućnosti za improvizovanje ulage. Za početak možete obložiti nogu nekim mekanim materijalom kao što je trava. Za ulagu možete iskoristiti grane (ako ih ima u okolini), vaše štapove za hodanje, šine iz ranca, cepin, čak i podmetač za spavanje. Učvrstite ovo nekom tkaninom, remenom, rezervnim pertlama...

Suština postavljanja udlage je improvizacija zglobova iznad i ispod frakture. Na primer, ako ste slomili potkolenicu, treba da fiksirate gležanj i koleno, jer će se u suprotnom vaša fraktura mrdati, što, složićete se, može da bude... pomalo neprijatno. Uлага treba da je čvrsta i stabilna, ali ipak ne previše da ne bi prekinula cirkulaciju u nozi.

Bokvica
Naučite da je prepoznajete u prirodi
.....

IZGUBLJEN PARTNER U PLANINI, ILITI NE PITAJ ME MAJKO, GDE TI JE DRUG

Iako je prvo pravilo preživljavanja „Ostani u grupi!“, recimo da ste nekim čudom izgubili planinara sa kojim ste krenuli da hodate. Na primer, razdvojili ste se da biste različitim stazama stigli do planinarskog doma.

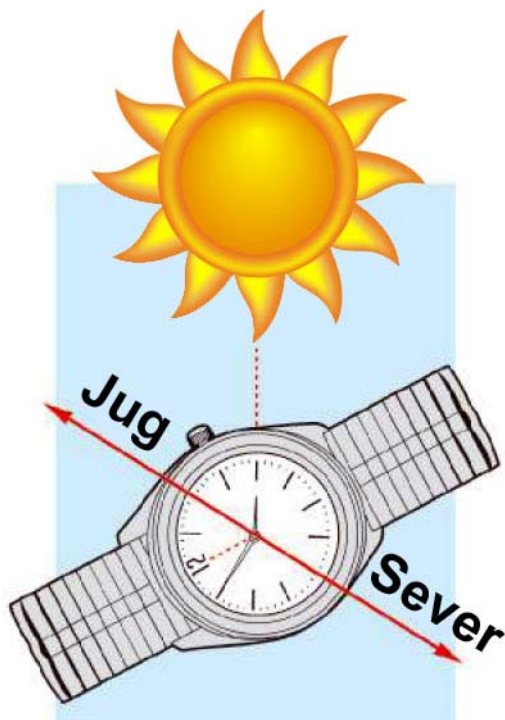
BRZA PRETRAGA TERENA

Prvo, pogledajte koliko je sati. Kada znate koliko je vremena prošlo od kada ste se razdvojili od druga, to može pomoći ljudima u potrazi ili Gorskoj službi, da odredi koliko daleko je mogao planinar da ode. Zatim organizujete ljude iz doma ili kampa za jednu brzu potragu u neposrednoj blizini.

Potrošite samo sat vremena na ovakav vid pretrage, jer je njegova uspešnost samo oko 40 %.

VRATITI SE ISTOM STAZOM

U trenutku kada se uverite da se osoba sa kojom ste se razili izgubila ili je nema iz nekog drugog razloga, možete za početak da ostavite neku poruku na tački na kojoj ste se našli, naročito ako ste već stigli na mesto za koje ste imali dogovor. U slučaju da se osoba koju čekate ipak pojavi, ali kasni iz nekog razloga shvatiće da ste vi tu već bili.

Krenite natrag stazom kojom ste došli, pa sve do mesta gde ste se poslednji put videli sa nestalom osobom. Ako ovo ne urodi polodom, možete primeniti sledeću statistiku na teren na kojem se nalazite i tako odlučite gde ćete dalje nastaviti potragu.

Statistika: Dve trećine izgubljenih planinara se na kraju pojavi u krugu od dva kilometra od mesta gde ste se razili. Više od polovine planinara se kreće nizbrdo. Tri četvrtine sledi šumske staze, potoke, suva korita i ostale prohodne puteve (prosečnom brzinom od dva kilometra na sat). Trećina odlučuje da nastavi da se kreće kada padne mrak. Većina prestane da hoda posle 24 sata, nadajući se da će neko pronaći njih.

ZVATI POMOĆ GSS-A

Ako se neko izgubio u teškim uslovima, ako je jako hladno vreme ili je pala noć, a planinar se nalazi na opasnom terenu, obavezno zvat i Gorsku službu spasavanja. Nekome će se to učiniti možda preterano, ali možda nekome tako spasite život.

Da se sve ovo ne bi desilo, najbolje je ne razdvajati se na nepoznatom terenu. Jednostavno pravilo glasi, krenite kao grupa, pešačite kao grupa i završite akciju kao grupa. Ako se kolona razvuče, prikupite je na svakoj raskrsnici, krivini ili nepreglednoj tački i odrediti „čistača“, koji će brinuti o kraju kolone.

NARAVNO, BEZ MAPE I KOMPASA, ILITI NE PITAJ ME MAJKO, GDE SI DRUŽE

Izgubili ste se u šumi. Zaboravili ste da ponesete mapu ili da skinete neku besplatnu sa mnogih sajtova. Takođe, nemate nikakvu navigaciju. Možete slediti sledeća pravila.

ORIJENTIŠITE SE

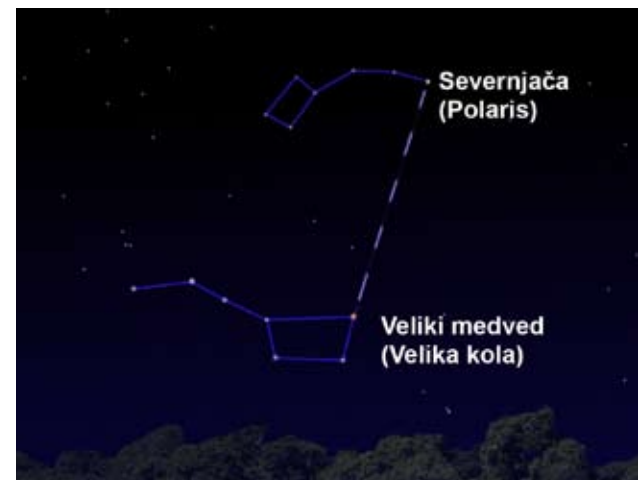
Počnite sa suncem. Sunce je najsvetlije nebesko telo na svodu koje izlazi na istoku, a zalazi na zapadu (da, smešno je, ali osobe koje se izgube umeju da pobrkaju ovo). Takođe, nalazi se prilično nisko na južnom horizontu zimi, dok je leti skoro iznad glave. Ako je doba dana oko podneva, koristite sat da odredite tačan pravac (vidi sliku na strani 62). Uzmite analogni sat sa kazaljka ili ako ga nemate, nacrtajte jedan na zemlji. Postavite kazaljku koja pokazuje sate (mala) u pravcu sunca. Nakon toga nacrtajte imaginarni trougao čije će stranice povezivati sat koji pokazuje sunce, 12 sati i centar sata. Na kraju nacrtajte osu koja će deliti trougao na pola i to tako što će jednim krajem prolaziti kroz centar sata, a drugim tačno između 12 sati i sata koji gleda na sunce. Ta osa je pravac sever-jug. Ovo važi za zimsko računanje vremena. Leti koristiti stranicu trougla koja će ići od centra na jedan sat, umesto na dvanaest.

NOĆU NAĐITE SEVERNJAČU

Noću možete potražiti **Severnjaču (Polaris)**, tako što ćete prvo naći lako prepoznatljivog Velikog medveda ili Velika kola. Kroz dve zvezde koje formiraju stranicu trapeza (videti sliku), povucite zamišljenu liniju napred i prenesite razdaljinu između te dve zvezde oko pet puta. Doćićete do Polaris koji uvek pokazuje smer ka severu. Označite ovaj smer na zemlji pre nego se povučete u svoje sklonište ili šator i ujutro ćete imati tačnu predstavu o stranama sveta i terenu oko vas.

VRATITI SE ISTOM STAZOM

Vrlo slično pravilo kao u prethodnom delu teksta, samo što ga ovaj put primenjujete na sebi. Ako ste

TESTIR'O ZA VAS

Testiravanje

Testiravao sam veštačko disanje. Kada prestanete da se smežete - shvatićete o čemu je reč... Mene nije koštalo ništa, a nekome znači mnogo - ceo život!

Ponovo me je moj maštoviti urednik uvalio u situaciju „nemogućnosti testiranja“ jer je smislio vrlo originalnu temu. Da testiram granu kako mi pristaje uz cevnicu ili kako mi bokvica naleže na čvorugu? Međutim, malo sam promislio i prisetio se kako sam hodajući po gorama, tu i tamo, video gomilu spomen ploča i čuo mnogo poučnih priča o ljudima koje je srce izdalo u planini. Listom su to bila gospoda u najboljim planinarskim godinama, kojima je naprasno pozlilo, ali niko u njihovoj okolini nije mogao ili umeo da im pomogne. Shvatio sam da ja ne želim da budem taj koji panično vrišti. Ako od mene zavisi nečiji život, onda želim da budem spreman i informisan.

Zato sam testirao veštačko disanje i masažu srca. Pa, mogu se pohvaliti - sve radi i vas ne košta ništa, a nekome može da pomogne. Ukoliko još niste savladali ovu jednostavnu veštinu kojom nekome možete spasiti život, možda je pravi trenutak da se obučite. Jedna od osnovnih delatnosti Crvenog krsta jeste upravo obuka građana u pružanju prve pomoći. Evo i gde možete pronaći sve neophodne podatke:

www.redcross.org.rs

UKRATKO: Krenite već jednom...

Zoran Kalinić, hodač

se izgubili, stanite i razmislite da li se sećate poslednje tačke na stazi koja vam je bila poznata. To mogu biti vidikovac, vrh, markacija ili znak u šumi, potok ili reka... Vratite se na to mesto, ako je moguće, pa razmislite gde ste pogrešili, odnosno promašili stazu. Ako je to nemoguće, dalje ćete morati da se krećete „na slepo“. Dobro je što se većina planinara izgubi u većem krugu od dva kilometra od neke markirane staze ili staze koju poznaje. U tom slučaju, ako znate da je staza negde istočno na primer, od lokacije na kojoj ste trenutno, možete se lako snaći i bez kompasa idući prema istoku. Loša stvar je što većina ljudi ne može da sledi pravu liniju na divljem terenu i kroz šumu. Ako su stvari baš tako loše, krajnja opcija je da ostanete tamo gde jeste, potrudite se da budete vidljivi i da čekate pomoć. Najbolje je da zapalite vatru, jer se stub dima vidi kilometrima unaokolo. ■